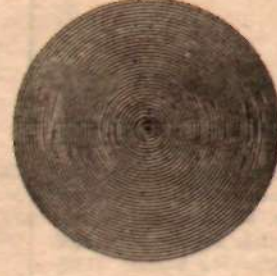

ANT

Dünya
savaşı
ihtimali
ve Türkiye

Haftalık Dergi • 24 Eylül 1968 • Sayı: 91 • 125 Kuruş

KONGRELER TÜS DÖNEMİNDE PARTİLER

Kiravath Hamido

Gazetecilerin Sirt'te dağa çıkan Hamido'dan ayırdedebilmek için «Kiravath Hamido» adını taktıkları AP Malatya Milletvekili Hamit Fendoğlu, Demirel'in her gezisine olduğu gibi, son doğu gezisine de iki tabancası belinde olduğu halde katılmıştır. Uçağa binerken tabancalarını almak isteyenlere «tabancamı vermem, erkek adam silahı ile doğar, silahı ile ölür...» diyerek karşı koyan Hamido sonunda silahlarını güzel hostese teslim etmiştir. Demirel'in her gezide yanında bobça gibi taşıdığı Hamido, gazetecilerin «Çok sessiz oturuyorsunuz, hiç sesiniz çıkmıyor?» sorusuna «ben şimdi istirahatteyim, susuyorum, ondan sonra konuşacağım» cevabını vermiş, «hayrola, niye susuyorsunuz?» sorusunu da «Baksanıza, hakiki Hamido tekrar dağa çıktı. Siz beni bırakın da onunla meşgul olun...» şeklinde cevaplandırmıştır. Öte yandan Demirel'in Doğu gezisi sırasında «tehlikeli oldukları ve halkı uyurup beyannameler dağıtmaya hazırlanmış» gerekçesiyle bir çok devrimci genç tutuklanmıştır. Mardin'in Kızıltepe İlçesi'nde bu gerekçe ile tutuklanan Ankara Ticari Bilimler Akademisi Öğrencisi Mehmet Demir ile dört üniversiteli arkadaşı, kanunsuz davranışlarda bulunanları mahkemeye vereceklerini iddialıdır.

HASTAŞ vurgunu

«Tatlı kâr» sağlayacak her çeşit ticari faaliyete gireceği anlaşılan, bu arada anayasa aykırılığı aşikâr özel yüksekokullar da kuran HASTAŞ adlı anonim şirketin yönetim kurulu başkanı Suphi Baykam'ın yaptığı açıklamaya göre bu şirket chalka açığa olacak ve halkın elinde âtil vaziyette bulunan 300 - 500 liralar, dev bir kuruluşun sermayesi haline getirilecektir. Daha önceden verilen çarşaf gibi ilanların hatırı için HASTAŞ'ın kuruluşu ve faaliyetleriyle ilgili haberlere geniş yer ayıran, hatâ basyazılar yayınlayan Bâhâli basınında «Halk şirketi diye reklâmı yapılan bu şirketin gerçekte dar gelirli halkın küçük tasarruflarını büyük sermayeye ekleyerek spara parayı çekerek kuralını uygulamak isteyen büyük sermaye çevrelerinin oyunu ile kurulan bir vurgun şebekesi olduğu ilk bakışta anlaşılmaktadır.

Komando kampları

Ankara Cumhuriyet Savcılığı nihayet CKMP'nin komando kampları ile ilgili olarak koğuşturma açmıştır. ANT'nin bundan önceki sayılarında yayınlanan röportajda da belirtildiği gibi bu komando kamplarını kurmak suretiyle CKMP ve MTTB Siyasi Partiler Kanunu'nu ve Cemiyetler Kanunu'nu ihlâl etmiş bulunmaktadır. ANT'ta yayınlanan yazının kim tarafından kaleme alındığını soruşturan Cumhuriyet Savcılığı'nın CKMP ve MTTB yöneticilerinin ifadelerini alıp almayacağı henüz belli değildir.

İsveç seçimleri

İsveç'te yapılan genel seçimlerde 35 yıldan beri iktidarda bulunan Sosyal Demokratlar, Millet Meclisi seçimine katılan yedi parti arasında oyların yüzde 50,7'ünü toplayarak yine ezeli çoğunluk kazanmıştır. Seçmenlerden yüzde 89'unun sandık başına gittiği seçimlerde Liberaller ile Merkezçilerin ve Muhafazakârların kurduğu ortak cephe tam bir yenilgiye uğramıştır. Sosyal Demokratlar'ın izlediği tarafsızlık politikasının seçim zaferinde başlıca rolü oynadığını belirten Başbakan Erlander'in bu kez Liberaller yerine merkezçilerle koalisyonla gitmesi beklenmektedir.

Belli mahkûm oldu

Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesi'ndeki «Devrimci eylem ne olmalı?» konulu konferansından dolayı «komünizm propagandası» yaptığı iddiasıyla yargılanan Mihri Belli, Ankara Birinci Ağır Ceza Mahkemesi'nde yapılan dört saatlik duruşması sonunda T.C. K'nun 142/1. maddesine göre beş yıl hapis, üç yıl sürgün ve beş yıl da kamu haklarından mahrumiyete mahkûm edilmiştir. Üç kişilik bilirkişi heyeti'nin konuşmada suç olmadığını bildirmesine rağmen mahkeme oy çoğunluğu ile 142. maddenin ihlâl edildiği kanaatine varmıştır. Mihri Belli, bu mahkûmiyet kararına Yargıtay'da itiraz etmiştir.

Sartre yargılanıyor

Ünlü Fransız düşünürü Jean Paul Sartre'ın 1961 yılında yayınlanan ve bütün dünya dillerine çevrilen «Sartre Küba'yı Anlatıyor» adlı kitabının radyoda tanıtılması üzerine başbakanın direktifi ile açılan davanın duruşmasına Ankara 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde başlanmıştır. «Komünizmi övmek» iddiasıyla açılan davada sanık olarak kitabı çeviren Eğitim Fakültesi Avustanı Şahin Alpay, kitabı tanıtan Doç. Türkkaya Ataöv, program uzmanı Adalet Azaoglu, TRT Kültür Yayınları Şefi Ayfer Alpay ve kitap sanatı spikeri Olcay Alper yargılanmışlardır. Sanıklar, casusunda kendilerinin değil Sartre'ın yargılandığını, eserin bir çok dünya dillerine çevrildiğini ve hiçbir ülke de bu kitap için dava açmadığını belirtmişlerdir.

Kavel'de anlaşma

Anayasa ile tanınmış meşru direnme hakkını kullanan Kavel işçileri, bağlı bulundukları Maden İş Sendikası'nın aracılığıyla isteklerinin kabul edilmesi üzerine işbaşı yapmışlardır. İşveren ile sendika arasında yapılan anlaşmaya göre işten çıkarılan 26 işçi işe alınacak, iş güvenliğini kapsayacak toplu sözleşme görüşmelerine başlanacaktır. Öte yandan, Magirus Otomobil Fabrikası işçileri, anayasa ve diğer mevzuattaki hak ve özgürlüklerini kullanan iş sendika temsilcisinin iş akitlerinin feshedilmesi üzerine işvereni protesto için iki saatlik oturma grevi yapmışlardır.

Öğrenci hareketleri

Geçen ders yılı sonunda girişilen işgal ve boykot hareketleri, sınavların başlaması ile yeni gelişmeler göstermektedir. Yüksek Denizcilik Okulu öğrencileri okul binasını işgal ederek bazı sınavların yapılmasını engellerken İktisat Fakültesi ve Edebiyat Fakültesi boykot ve işgal komiteleri birer basın toplantısı düzenleyerek üniversite senatosunun ve fakülte genel kurullarının boykot ve işgallerden sonra gerekli reformu yapacaklarına garanti verdikleri halde hiçbir olumlu karar almadıklarını açıklamışlardır. Hakları alınmaya kadar direneceklerini belirten İktisat Fakültesi öğrencileri ilk olarak genel kurulun toplandığı salon önünde oturma grevi yapmışlardır. Öte yandan, İstanbul Savaşçı Üniversitesi ve yüksek okullardaki işgal olayları üzerine soruşturmaya devam etmekte olup işgal ve boykot komiteleri merkez icra konseyi üyelerinin ifadelerini almaktadır.

Kıbrıs'a yatırım

İktidarın Kıbrıs sorununa çözümleri bulmaktaki aceli, burada da yatırım yapmak isteyen özel sektörün yeni yatırımları bulmak çabası kösteklenmiştir. Kıbrıs'ta yatırım yapmak isteyen bölgelerde incelemelerde bulunan bakanlıklar arası kurulda ki özel sektör temsilcisi, adadaki siyasi istikrarın sağlanmasından sonra özel sektörün yatırımlar yapabileceğini bildiren bir rapor vermiştir. Bir yandan bakanlıklar arası kurulda bir de özel sektör temsilcisi almak gibi garip bir duruma başvurulmasının yanı sıra, Dışişleri Bakanlığı, Kıbrıs İktisadi Planlama İşleri Komisyonu (KİPİK) ile müzakerelere girilerek bazı iktisadi devlet teşekkülleri eliyle Kıbrıs'a yardımda bulunmayı kararlaştırmıştır.

İtiraf etti

Genç Sendika Liderleri Semineri'nde konuşan Çalışma Bakanı Ali Naili Erdem Türkiye'de bugün yedi milyon gizli işsiz bulunduğunu itiraf etmiştir. Erdem ayrıca, sendikaların patronların emeli sömürmesini önlemek için değil, çok partili hayata geçmenin bir gereği olarak kurulduğunu söylemek suretiyle sömürden yavaş olduğunu ortaya koymuştur.

Hart terfi etti

Türkiye'deki başarılı çalışmalarından ötürü Amerika'nın Ankara Büyükelçisi Parker Hart, Pentagon'un Yakın Doğu ve Güney Asya Meseleleri bölümünün başına atanmıştır. Hart, bundan böyle, Türkiye'yi de içine alan Ortadoğu'da ve Güney Asya'da Amerika'nın CIA yoluyla tezgâhlayacağı planların uygulanmasından sorumlu olacaktır. Öte yandan, Amerikan Savunma Bakanı Clark Clifford, bir açıklama yaparak, Avrupa'daki Amerikan kuvvetlerine ilâveten 20 - 40 bin arasında Amerikan askerinin gönderileceğini açıklamıştır. Kiesinger de bir çağrıda bulunarak NATO'nun güçlendirilmesini istemiştir. Kiesinger'in Türkiye'yi ziyareti sırasında, Alman silahlı kuvvetleri için Türk topraklarından bir kısmını «eğitim alanı» olarak kiralamak istediği de öğrenilmiştir. Öte yandan, Sovyetler

Parker HART

Birliğinin Almanya'ya gerekirse B.M. yasasına dayanarak müdahalede bulunabileceğini bildiren bir nota vermesi üzerine Amerika, derhal harekete geçebileceğini bildirmiştir. Batı Almanya ayrıca Hitler'ci emellerini gerçekleştirmek için, Birleşik Amerika'nın dahi imza koyduğu nükleer silahlanmayı durdurma anlaşmasına imza koymayacağını açıklamıştır.

TİP haklı çıktı

Anayasa Mahkemesi, yıllardır parlamento başkanlık divanlarında temsil edilmeyen TİP'in itirazını kabul edip bütün partilerin başkanlık divanında temsil edilmesini kararlaştırmıştır.

ALİ CENGİZ OYUNU

Bakanın hakareti

■ Milli Eğitim Bakanı İhami Ertem'in Denizli'yi ziyareti sırasında bu kıymetli bakanın çarpık zihniyetini ortaya koyan üzücü bir olay olmuştur. Bakan Kız Enstitüsü salonunda konuşma yaptıktan sonra iki öğretmen söz almak istemişlerdir. Ancak bu iki öğretmene Denizli'den sürüldükleri gerekçesiyle söz verilmemiştir. O sırada Milli Eğitim Bakanı TÖS üyelerine «Sapıklar diye hakaret etmiştir. Bu sözler salonu karıştırmış ve büyük bir olay çıkması güçlüğü önlenememiştir. Olaydan sonra Ertem'e TÖS Denizli Şubesi Yönetim Kurulu, «TÖS'ün 60 bin üyesine sapıklar diye seslenmeniz büyük bir gaflet ve delalet içinde bulunduğunuzu ispatlamıştır. Biz halkın öğretmeniyize diye telgraf çekmiştir. Ayrıca Öğretmenler Derneği Başkanı M. Ali Öztürk de «Türkiye gerçeklerini dile getiren öğretmenlere saldırıda bulunmanız gülünçtür. Türk milli eğitimine hizmet etmekte samimi olduğunuzu göstermek istiyorsanız, istifa etmeniz en namuslu yoldur» şeklinde bir telgraf çekerek bakanı kınadıklarını belirtmiştir.

Ozanlar lokali

■ Bir süreden beri İstanbul'da faaliyette bulunan Halk Ozanları Derneği bu defa bir halk ozanları lokali açmıştır. Halk Ozanları Derneği Genel Başkanı Aşık Fermani, «Lokamız herkese devamlı açık bulunacaktır. Gelen dostlar sohbet edecek, kitap okuyacak ve plak dinleyeceklerdir» demiştir.

Koç'a iade ettiler

■ Koç'un yurt dışından ithal ederek «ARÇELİK» adı altında monte edilip piyasaya sürdüğü biçer - döğerler çiftçileri güç duruma düşürmüştür. Türkiye'nin koşullarına uymadığı anlaşılan ve çiftçiye taksitle 142 bin 800 liraya satılan Arçelik biçer - döğerlerin büyük kısmı bu yıl tarlalarda kalmıştır. Ürünü tarladan Arçelik biçer - döğerleri ile kaldıramayan Polatlı çiftçilerinden bir grup gece yarısı bir biçer - döğeri Koç'un Ankara Ulus Meydanı'ndaki bürosunun önüne getirip bırakmışlardır. Çiftçiler ANT muhabirine «Aldatıldık. Şimdilik bir tanesini getirip Koç'a iade ediyoruz. Eğer bu makineyi Türkiye şartlarına uydurmayacak olarlarsa, bütün çiftçiler ellerindeki Arçelik biçer - döğerleri Koç'a iade edeceklerdir» demişlerdir. Ne yazık ki, montaj sanayii rezaletini ortaya koyan bu olaya, Koç'un ilanlarından olmamak için, en hızlı devrimcilik taslayan gazeteiler dahi yer vermemiştir.

Yardım kısıyor

■ Amerikan Temsilciler Meclisi Genel Kurulu, 1969 mali yılı içinde dış yardım programına 1 milyar 619 milyon dolar ayrılmaması kabul etmiştir. Bu miktar, dış yardım programı tarihinin en düşük ödeneğini teşkil etmektedir. Türkiye Maliye Bakanlığı çevrelerinin belirttiğine göre, bu kısıntı, Türk ekonomisinde özellikle ithalat programı üzerinde 5 - 10 milyon dolarlık bir etki yaratacaktır.

Uzay yarışı

■ Sovyetler Birliği uzay yarışında Amerika'dan çok ileride olduğunu yaptığı son tecrübe ile ispatlamıştır. Sovyetler'in ZOND - 5 adlı uzay aracı ayın 1600 kilometre yakınından geçtikten sonra tekrar dünyaya yönelmiştir. Zond - 5'ten gelen sinyalleri tesbit eden Jodrell Bank Rasthaneli, ayrıca Kuşa sesler duyduğunu bildirmiştir. Almanya Uzay Araştırma Merkezi Müdürü Dr. Heinz Keminski, Sovyetler'in bu son başarı ile, «aya insan gönderme aşamasına adanmış yaklaşıklarını bildirmiştir. Sovyetler'in başarısı, oldukça geride kalan Amerika'da da panik yaratmış, Amerikan Ulusal Uzay ve Havacılık İdaresi (NASA) Başkanı James Webb, Apollo 7 denemesine dört gün kala görevinden istifa etmiştir. Webb açıklamasında, uzay yarışında Rusya'nın Amerika'dan ileride olduğunu ve bu üstünlüğünü bir süre daha devam ettireceğini söylemiştir.

Diktatör komada

■ Yıllardan beri Portekiz'i faşist metodlarla yöneten Başbakan Oliveria Salazar komada bulunmaktadır. Geçirdiği bir ameliyattan sonra vücudunda ani bir tromboz (kan pıhtılaşması) müşahade edilen Salazar oksijen çadırına alınmıştır. İberik yarımadasına Franco'nun yanında ikinci faşist diktatörü olan Salazar'ın ölümünden sonra karanlık rejimin adanmış sarsılacağına muhakkak nazarıyla bakılmaktadır.

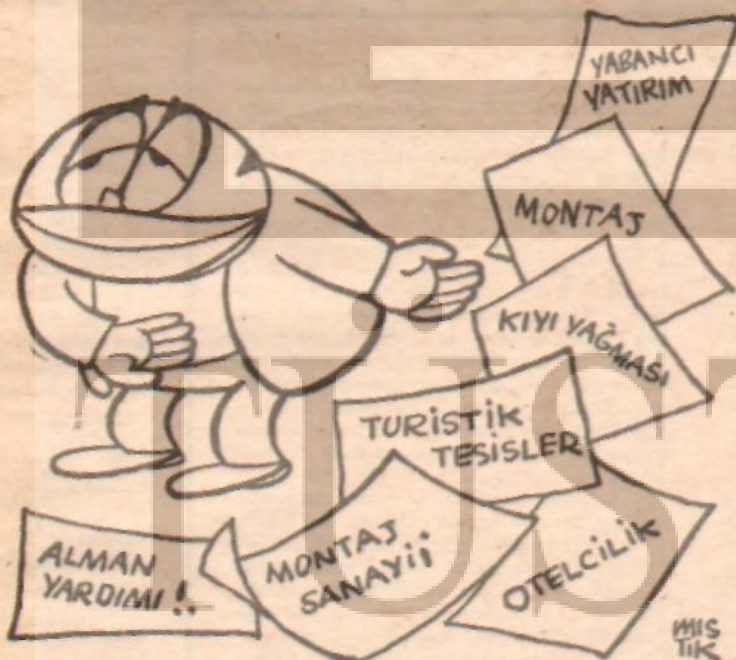
Savaş ve Türkiye

AVRUPA'da siyasi durumun adanmış gerginleştiğine dair haberler birbirini kovalarken, gerek birinci dünya savaşında, gerekse ikinci dünya savaşında Türkiye'nin mukadderatı üzerinde önemli roller oynamış bulunan İnönü ciddi endişelerden söz etmiş ve «Birinci ve ikinci cihan savaşlarını geçen hafta gibi hatırlarım. Yarın sabah nerede ne vukuat çıkacağı belli olmaz. Durumumuz naziktir» diyerek büyük tehlikelere dikkatli çekmiştir. İnönü'yu bu kadar endişelendiren durum nedir? Sovyetler Birliği, Federal Almanya'da nazi tehlikesinin gittikçe gelişmesi ve Alman generallerinin Doğu Avrupa üzerindeki Hitler'ci emellerinin açığa çıkması karşısında Bonn Hükümeti'ne bir nota vererek bu düşmanca politika devam ettiği takdirde Birleşmiş Milletler Yasası'nın 107 ve 53. maddelerinin tanıdığı hakkı kullanacağını bildirmiştir. Bu maddelere göre, «İkinci Dünya Savaşı sırasında Hitler'e karşı ittifak etmiş ve Birleşmiş Milletler Yasası'nı kaleme almış olan ülkelere, Güvenlik Konseyi'nin onayı olmadan eski düşman ülkelere karşı tedbirler alabilmek hakkına sahiptirler.» Sovyetler Birliği'nin bu ihtarına ve Varşova Paketi kuvvetlerini Alman sınırlarına yığmasına karşılık, Birleşik Amerika da böyle bir Sovyet müdahalesini müttefiklerine karşı saldırı sayacağını ve NATO'yu harekete geçireceğini bildirmiştir.

BÖYLECE, İkinci Dünya Savaşı sonrasında Birleşik Amerika çevresinde kurulan NATO ile Sovyetler Birliği çevresinde kurulan Varşova Paketi kuvvetleri ilk defa ciddi şekilde karşı karşıya gelmektedirler. Nitekim, Sovyetler Birliği'nin Varşova Paketi manevraları ve Çekoslovakya müdahalesi gerekçesiyle Alman sınırlarına 40 tümenlik kuvvet kaydırmasından sonra Birleşik Amerika da NATO manevraları gerekçesiyle Avrupa'ya 40 Bin kadar Amerikan askeri sevkedeceğini bildirmiş, diğer NATO üyesi ülkeleri de silahlanma yolunda teşvik etmeye başlamıştır. Bir Üçüncü Dünya Savaşı, şüphesiz, NATO'nun en sadık üyesi olarak tanınan Türkiye'yi de savaş ateşinin içine sokacaktır. Avrupa'daki siyasi gerginlik gerçekten bir sıcak savaşla sonuçlanır mı, sonuçlanmaz mı, bu konuda bugünden bir şey söylemek mümkün değildir ama, durumun İnönü'yu dahi endişeye düşürecek kadar «nazik» olduğu şüphesizdir. İnönü, bu «nazik durum» karşısında bazı uyarılarda bulunarak, «CHP olarak uluslararası münasebette, önemli bir anlam olduğu kadar türlü anlamlar arasında kendimize, anlaşılır, isabetli bir istikamet bulmak anlayışındayız. Amerika ve Rusya'ya düşmanlık politikası yürütülmesine karşıyız. Tahrik edici bütün ihtimallerden sakınmayı tavsiye ediyoruz» demiştir.

İNÖNÜ'nün bir kelimeler karışımı halindeki bu sözleri yine bizzat İnönü'nün NATO'yu ve Amerikan dostluğunu hararetle savunan sözleriyle geliştirmektedir. Türkiye'nin başı bir savaş belasına girecekse, bu NATO yüzünden girecektir. Kendisi de bunu itiraf etmektedir. Çünkü Türk Silahlı Kuvvetlerinin komutası, Türkiye'deki nükleer silah üslerinin kontrolü tamamen Amerikan subaylarının elindedir. Bir savaş halinde nükleer silahların kullanılması an meselesidir; Türkiye'deki nükleer başlıklı füze rampalarının ve nükleer silah taşıyan uçakların harekete geçirilmesi söz konusu olduğu takdirde Pentagon'daki Şahinler herhalde ne Demirel'den, ne de İnönü'den izin alacak değillerdir. Türkiye'deki nükleer silahların kullanılması halinde bu hareket herhalde karşılıksız kalmayacak ve Varşova Paketi ülkelerinin nükleer bombardımanına en başta Türk toprakları hedef olacaktır. İşte Türkiye sosyalistleri bu gerçekleri zamanında gördükleri içindir ki, NATO'ya da, «dostluk» kisvesi altında yürütülen Amerikan uyduculuğuna da karşı çıkmışlardır. Buna karşılık İnönü bir yandan solculuk tasarlarken bir yandan da NATO'nun en ateşli savunuculuğunu yapmıştır. Bugün eğer Türkiye «nazik» bir durumda ise, yapılacak tek şey, NATO'dan ve Amerika'dan kurtulup tipik İkinci Dünya Savaşı'nda olduğu gibi tarafsız bir ülke durumuna geçmektir. Hem ihtiyatlılık taslayıp hem de Amerikancılık yapmak değil...

Almanya bizden üs istemiş. (Basın)

ÜS YOK, TESİS VAR!..

KONGRELER DÖNEMİNE GİRERKEN PARTİLER

GENEL seçimlere bir yıldan fazla zaman olduğu halde siyasi partilerin yoğun bir propaganda kampanyasına giriştikleri dikkati çekmektedir. Propaganda kampanyasının bu kadar erken başlamasının nedeni hemen hemen bütün partilerde büyük kongreler nedeniyle iç çekişmelerin şiddetlenmesi ve gelecek seçimlerin bazı sürprizlere gebe olduğunun anlaşılmasıdır.

ADALET PARTİSİ

Önceki sayılarımızda da bildirdiğimiz gibi, AP Genel Başkanı Süleyman Demirel uzun süre kader birliği ettiği «Yeminliler»den nihayet kopmuş ve dünya kadar can düşmanı olan sağcılarla işbirliği yapmıştır.

Yeminliler, 27 Mayıs'tan sonra DP kitlelerinin katkısı ve desteğiyle kurulan AP'nin gelişmesi sırasında önemli mevkiileri ele geçirerek fırsattan istifade iktidar sahibi olan kişilerin meydana getirdiği gruptur. Yeminliler Grubu, özellikle AP'nin iktidara gelmesinden sonra parti içindeki sağcılarının ve eski Demokratlar'ın can düşmanı haline gelmiştir. Yeminlilerle muhalifleri arasındaki mücadele zaman zaman su altında, zaman zaman açıktan açığa yürütülmüş ve Demirel dünya kadar bu mücadelelerde daima Yeminliler'e oynamış, desteğini onlardan almıştır.

Ancak Yeminliler grubu partinin yönetiminde daima büyük hatalar işlemiş, AP bu grubun yönetiminde katıldığı seçimlerde daima gerilemiş, Yeminliler'in baskısıyla adaylıkları veto edilen kimseler bağımsız olarak seçime katıldıkları her yerde AP'ilerin desteğiyle seçilmeğe muvaffak olmuşlardır.

Yeminlilerin bu büyük hatalarının AP Büyük Kongresi'nde mutlaka ele alınacağını ve tekliflerin hesap soracağını gören Demirel son anda eski dostlarını birden bire terk etmiştir.

Kongre yaklaşırken saf değiştirip kapağı sağ cenaha atan Demirel bu defa liderliği garantiye almışsa da, kendisini asıl düşündüren 1969 genel seçimleridir. Zira, sağcıların kendisini aralarına kabul etmekte beraber, bir mason eskinin uzun süre başlarında kalmasına tahammül edemeyeceklerini ilk fırsatta ayışının altına karpuz kabuğu koyacaklarını Demirel de pekâlâ bilmektedir. Ve Demirel yine bilmektedir ki, kendisinin ilk fırsatta AP'nin başından uzaklaştırılmayı planlayanlar bugün büyük itibar vererek yanında dolaştırdığı Mehmet Turgut, Saadetdin Bülge gibi bakanlarla parlamento grubunda büyük nüfus sahibi olduğunu her dönemde gösteren Millet Meclisi Başkanı Ferruh Bozbeylidir.

Bütün bu tehlikelerin yanı sıra, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin üst kademelerinde yapılan değişikliklerin orduda yarattığı huzursuzluktan da endişelenen Demirel çıktığı son doğu gezisinde sık sık yüksek rütbeli subaylarla beraber görünmeğe gayret etmiş, bunda bir dereceye kadar da muvaffak olmuştur. Bunda, İçişleri Bakanı Sukan'ın Milli Güvenlik Kurulu'na «Kürtçülük» konusunda verdiği dosya da büyük rol oynamıştır. Sukan'ın ve MIT'in hazırladığı dosyaların «Doğu Anadolu'da Kürtçülük akımının tehlikeli surette geliştiği» noktasında birleşmesi, Doğu Anadolu'da görevli yüksek rütbeli subayların Demirel ile birlikte

görünme kuşkularını gidermiştir. Çünkü, yüksek rütbeli subaylara, bir Kürt tehlikesine karşı «Ordu ile hükümet eleles» görünümünü halka vermenin yararlı olduğu yolunda telkinlerde bulunulmuştur. Demirel bu noktadan hareket ederek askeri garnizonları bol bol ziyaret etmiş, geceleri orduevlerinde yatmış, subaylarla birlikte yemek yemiş, askerî törenlerle karşılanmıştır.

Demirel'in Ankara'ya dönüşünde yapılacak AP yöneticileri toplantısında bu konuyu kendi çıkarına kullanması normal bir sonuç olacaktır. AP yöneticileri toplantısında da ağırlığını kabul ettirdikten sonra büyük kongrede sağcılarının da desteğiyle Demirel'in liderliği garantiye almaması için hiçbir sebep kalmamaktadır. Demirel'i adamakıllı kontrol altına alan sağcılar, onun 1969 seçiminde gerileme endişesini de istismar ederek «oy artırmak için irticaa yeşil ışık yakmak» tezini sık sık işlemektedirler. Demirel kongreden sonra sağcılarının desteğiyle başta kaldığı takdirde önümüzdeki seçim döneminde irtica hareketlerinin geçen sayımızda da belirttiğimiz gibi artması ve Türkiye'yi tehlikeli noktalara sürüklemesi bir sürpriz sayılmamalıdır.

HALK PARTİSİ

Göbekçilerden Kemal Satır, Nihat Erim, İsmail Rüştü Aksal ve damat Metin Toker'in İnönü ile bağlantılarını kesmeyi başaran Genel Sekreter Bülent Ecevit, büyük kurultaya oldukça güçlü gitmektedir. Fakat bu güçlü gidişin büyük kurultayda yeni kopmaları önleyebileceğini bugünden söylemek imkânsızdır.

«Hedefimiz her Türk vatandaşının yüzünü güldürmektir.»
— Süleyman Demirel —

Son CHP Meclisi toplantısından sonra yayınlanan bildiride parti içinde çekişmeler olduğu yolundaki haberlerin yalanlanmasına ihtiyaç duyulması, bir noktada CHP içindeki çekişmelerin sürüp gittiğini ortaya koymuştur.

İnönü'nün tavsiyesine uyarak şimdilik CHP içinde «asırı solcus» olarak bilinen kişilerle mümkün olduğu kadar az görüşmeye çalışan Ecevit, yenilenen mahalli seçimleri AP'ne kaybetmesini en büyük koz olarak kullanmayı başarmış, hatı bu konuda İnönü'yü bile parti meclisinde konuşturmuştur.

İlk etapta «CHP içinde asırı solcular bulunduğunu» söyleyen Kemal Satır'ı saf dışı eden Ecevit, Nihat Erim'i de seçimi bölgesinde harcamak üzere Tunceli'ye görevlendirmiştir. Güneş, Kocaeli'de yoğun bir ça-

İSMET İNÖNÜ
— Aman aşırıya dikkat! —

lışma yapmakta, Erim'i teşkilatın gözünden düşürecek her yola başvurmaktadır.

Erim'in başına gelenler Kemal Satır'ın ve İsmail Rüştü Aksal'ın da başına gelecektir. Satır'ın Adana yerine Elazığ'dan seçildiği ve seçim bölgesindeki bütün itibarını yitirdiği göz önünde bulundurulacak olursa, Satır'ın genel merkezin insaf ve merhametine muhtaç olacağı aşikardır. Ancak, Ecevit'çilerin tutumu ne olursa olsun, CHP içinde daima ikinci bir alternatif bulundurmaya itiyad haline getirmiş olan İnönü'nün Erim ve Satır için eninde sonunda bir kolaylık düşüneceğine ve partide kalmalarını sağlayacağına muhakkak nazarıyla bakılmaktadır.

Ecevit ve arkadaşları 19. Kurultay'a bir tüzük değişikliği ile gideceklerdir. Tüzük değişikliğinin amacı, ortamın soluna açıklık kazandırmak ve genel merkezin otoritesini pekiştirmektir. Ne var ki, tüzüğe ne derece açıklık kazandırılırsa kazandırılırsa ve Ecevit'çiler Göbekçiler karşısında ne derece güçlendirilirse güçlendirilsin, «ortamın solu» politikası hiçbir zaman sağlam bir çizgiye oturulamayacaktır.

Ortamın Solcuları bir yandan solculuktan dem vururken, bir yandan da en ateşli ortamın sol-

NİŞANTAŞI

Geçen gün Nişantaşı'na gittik. Ama o butikli-mutkili, Lebonlu-bonbonlu, garkotelli, yani garküterilli, ve Şişli ilçesine kasmık bağıyla bağlı ve sokaklarını, yani asfalt düzleri mini etekli tath-su frenkleriyle lebakle Nişantaş semtine değil. Bu dediğim başka bir Nişantaşı... Gerçi o da İstanbul'un içinde, hem de kadim safalarıyla ün salmış Göksu'nun surlarında bir yer... Kendi gençlik görmemiş ama, gençliği duyuyor - uzaktan. Durgun havalarda karşı kıyı Bebek'ten çalgı sesleri geliyor, başka bir dünyadan gelmiş gibi ama, olsun!.. Kıyının yozunda ne bir ağacı, ne bir çamdağı var, gölgesine sığınasın, ama yamacındaki konakların sayesinde çamların, sevililerin, çınarların çimenlere sererpepe uzanmış gölgelerini bedavaya ve iraktan seyredabiliyorsun... Ve Boğaz'ın çakır sularına bakıp daldıkça ve dalıp baktıkça, can boğazdan gelir sözünün hikmetini ta içinden duyuyor buranın sakinleri... Yurt için ölmeye varlar, yurt içinde insanca yaşamada yoklar... AP'li muhtarla sorduk, Belediye Meclisi üyesi TİP'li Cetin Yücel sordu : Neleriniz eksikse, diyin bize, Mecliste hakkınızı arayalım, dedi. Muhtar gözlerinin kara zeytinyle mahzun mahzun baktı - yakındır, bunca skunun altında AP'den ayrılıp bağımsız olacak, yani gerçekten muhtar olacak. Ne lâzımsa, oyunumuz ek-

sik, kardeş, dedi. Valiye gidip buldüler istedim geçen gün... Vali, «Elinizde onaltı budüzer var, size yetistiremem», dedi... Herhal kibâr mahallelerine yolluyorlar buldülerleri! Once onları düzeyeceklermiş!.. Bir ihtiyar yetiştirdimizden, sırtında çıkını, sopaya asmış, Su içmesini unutuyorduk bu yaz, dedi. O gördüğünüz çesme var ya taa beride, ordan taşına suyla döner mi bunca evin icabı?... Naa, bak, dedi, şu top-rağı taze, timsikli cıva var ya ilerde, o iste Elmah'dan gelen ana su yolu... O su ordan, üç yüz metro öteden gürül gürül akıyor da, biz de burda kör kade-rimize yanyoruz... Sol ilerimizde Elmahlı Barajı on gözli bir ejderha gibi, Su İşleri Müdürlüğü gibi kulakları duvar, ayal ayal bakıyordu bize... Çöplük'te oturan kızanlara dedim ki, dedi, gençten biri, geçen sel sırasında, dedim ki, ulan su Elmah'ın suyundan bir yudum içmediniz a, bu afat böyle giderse, hani yuhırsa bent, doya doya, boğulmaya içersiniz gayrı... Çöplük vadi içindeki, çukurdaki gece konu mahallisi... Eskiden Kırazlık'mış adı... Allah Devlete, Belediye zeval vermesin!.. Göksu semtinin çöplüğü ölmüş döküle buraya, «Kırazlık, Çöplük ölmüş Dev'i Demokrasi'de...»

Aynı gün, bizim Nişantaşı'na gittiğimiz gün, Süleyman Bey basın toplantısında : Bir taraftan millî tasarrufu

arttırırken diğer taraftan yatırımları toplum yararının gerektirdiği önceliklere yönelmek mecburiyetindeyiz. Yani bir sınıfın, bir zümrenin değil, bütün toplum yararına göre öncelikleri seçmek ve tespit etmek icap edecektir, diye kafa ütülüyordu. Ve tam o sırada devlet parasıyla işleyen bir sarnıç gemisi Sedef Adasında oturan üç - buçuk zengin in hamamına, bahçesine su taşıyordu... Ve tam o sırada Bağdat caddesinden geçen göförlü, beş, on haramzadenin güzellik uykusu bozulmasını için elli adam orayla ve gine devlet parasının sebilyle yolun iki yakasına, bilmem kaç kilometre boyunca, dikilmiş Korna Çalınayın! yazılı Levhalarla inat, kornalara asılıyorlardı...

Nişantaşı'nın bir de nişan taşı var, Osmancılardan kalma... Orali kardeşler, bir ok yarıması sonunda dikildiğini söylüyorlar. Ta aşağıdaki vadi den oraya kadar yetiştirmiş kemankes oku... Az uzaklık değil, böyle bir bagarı için değer doğrusu bir nişan taşı dikmeğe... Ben de olsam dikerdim ve adına Vadiden Aitğimiz Ok derdim. Ama şu son kırk yıl içinde, kurulan Nişantaşı mahallesi gibi bakımsız, perişan ve çağdaş yerlerin haline bakıp da bu nişan taşının yanına ilerki kuşaklar, Kırk Yılda Yedikleri B. diye bir nişan taşı dikerlerse hiç şaşmam!

Üçüncü partinin lideri
Mehmet Ali Aybar

FEYZIOĞLU
— Hayaller suya düştü —

cusu Dr. Suphi Baykam gibi milyonluk vurgun şirketlerinin başına oturacaklar, anayasa dışı özel yüksek okul işletmeciliği yapacaklar; anti-emperyalist mücadele lâfını ağızlarından düşürmezken NATO'yu savunmakta AP'den de ileri gidecekler, sırf TIP'e giden sol oyları çekmek için icad ettikleri bu devekuşu misali burjuva aldatmacası ile 1969 seçimine gireceklerdir.

İŞÇİ PARTİSİ

Türkiye'deki siyasi partiler içinde gelişmesi ve çalışmaları en çok ilgiyle izlenen parti şüphesiz Türkiye İşçi Partisi'dir. Son seçimlerde oy artışı sağlayan tek parti olması TIP'in artık *«Üçüncü Parti»* durumuna geldiğini kesin şekilde ortaya koymuştur.

Ancak bugün TIP'in büyük problemi, bu oy artışına rağmen, öndümüzdeki dönemde parlamentoya bugünkü kadar temsilci sokup sokamayacağı problemidir. Bilindiği gibi, 1965 seçimlerinde 300 bine yakın oy alan TIP sadece İstanbul'da iki temsilcisiyle doğrudan doğruya milletvekili seçtirebilmiş, 13 milletvekili ise milli bakiye sisteminin sağladığı artı oy değerlendirmesinden yararlanarak meclise girebilmiştir. Sırf TIP'in mecliste aldığı oy oranında temsil edilememesini sağlamak üzere AP ve CHP'nin el altından anlaşılan milli bakiye sistemini kaldırmalarından sonra TIP'in meclise milli bakiye yolundan temsilci sokması imkânı kalmamıştır. Şurası bir gerçektir ki, bugün bir genel seçim yapılmış olsa ve TIP 1968 kısmi senato seçimlerinde aldığı nisbette oy alsaydı meclise 10'dan fazla milletvekili sokarak bir parlamento grubu kurabilmesi mümkün olamayacaktır. Millet Meclisi'nde grup teşkil edemeyen bir partinin ise, hele o parti bir sosyalist parti ise, hiçbir meselede gördüğü beyan etmesine imkân verilmeyecek,

sosyalist muhalefetin sesi 10 kişilik grup barajının altında boğulacaktır.

İşte, öndümüzdeki ayın sonunda toplanacak olan TIP Büyük Kurultayı bu seçim değerlendirmesini gereği gibi yapmak ve 1969 seçimlerinde Meclise 10'dan fazla milletvekili girmesini sağlayacak bir dinamizmi ve çalışma temposunu partinin genel merkezine ve teşkilatına hâkim kılmak göreviyle karşı karşıyadır.

Öndümüzdeki kongrede, mevcut yönetim kadroları, gerek teşkilatlanma ve propaganda çalışmalarında gösterdikleri aksamlar, gerekse aktüel sorunların üzerine gitmekte ve partinin bu konulardaki görüşlerini kamuoyuna yansıtmakta yetersiz kalmaları yüzünden tabanın tenkitlerine hedef olacaktırlar.

Ve şüphe yok ki, sekiz senelik sosyalist mücadele içinde yetişen genç işçilerin ve sendikacıların, genç öğrenci liderlerinin ve bilim adamlarının çeşitli devralmak üzere ortaya çıkmaları ve 1969 seçim döneminin gerektirdiği seri ve etkili çalışmanın sorumluluğuna talip olmaları, TIP'in büyük bir hayatiyete sahip olduğunu ortaya koyacaktır.

GÜVEN PARTİSİ

Arka arkaya verilecek demecilerle seçim kazanılacağını sanan Feyzioğlu ve arkadaşları büyük bir mali sıkıntı içinde bocalamakta ve 1969 seçimlerinden önce parlamenterler arasında fire vermemek için büyük çaba harcamaktadırlar.

CHP Büyük Kongresinde muhtemel bölünmelerden yararlanmayı bekleyen Güven Partisi kurmayı (Feyzioğlu — Faksüt — Kırca — Melen) yürürlükteki seçim sistemi dolayısıyla istikbalden pek umutlu görünmemektedir.

G.P.'nin istikbalı Hürriyet Partisi'ni hatırlatmaktadır. Aslında, Hürriyet Partisi denemesindeki kadroyu hemen hemen bir araya toplayan G.P.'nin geleceğe umut bağlaması ham hayal görünmektedir.

Coşkun Kırca'nın küskünlüğü, Melen'in GP. Kurmay'ının onayını almadan gezilere çıkması, demeciler vermesi, Çelikbaş'ın politikayı bırakmaya hazırlanması şimdilik GP'nin yaşadığı önemli buhranlar olarak kabul edilmektedir. Milletvekili ve senatörlerin ödenek ile yolluklarından yapılan kesintiler karşısında direnmeleri ve sık sık abasların çaresine bakacaklarını açıkça söylemeleri de, GP'nin tam bir çözüme içinde olduğunu gösteren kanıtlardır.

MİLLET PARTİSİ

Oy hakkı verildiğinde yurt dışındaki işçileri ardına alacağını sanan Bölükbaşı, 1969 seçimlerinde lokomotif olarak peşinde bir kakı ile gene parlamentoya gelecektir. Bunu hem Bölükbaşı, hem de MP'iler bildiğinden, genel başkanın bir dedigini iki etmemekte ve hattâ Almanya gezisinin harcamalarını dahi kabullenmiş bulunmaktadır. Bu bakımdan MP Kongresi de, Bölükbaşı'nın bir gösteri arenası olmaktan başka bir anlam taşımayacaktır.

Amerika ve camiler

Yaşar Kemal

TÜRK milleti kötü bir oyunla karşı karşıya. Yalnız burada pesinen söyleyim ki böyle: kötü oyunlara karşı Türk milleti yüz, yüz elli yıldan bu yana afsunludur. Hangi sömürgeci güç Türkiye'ye gözünü dikmişse mutlaka önce dinci yobazları yanına almaya çalışmıştır. Ve bunda da bazı kereler başarıya ulaşmışlardır. Türkiye'nin bugünkü durumunun sebeplerinden birisi de dinin çağlar boyunca halkın aleyhine yozlaştırılmış olmasıdır. Müslümanlığı bizim memleketi her zaman Müslümanların emeklerine karşı kullanmışlardır. Nedense Müslümanlar sömürgecilerin ağına çok çabuk düşmüşlerdir.

Şimdi Amerika'nın sömürgeci Türkiye'deki vobazlarla eleleliği. Milli Kurtuluş savaşında onların sömürgeciye yaptıkları hizmetleri unutmamıştır. Onları bağımsızlık taraftarı Müslümanlara ve Türklere karşı pekâlâ kullanabilir. Bu mümkündür.

AP iktidara geçtiğinden bu yana koyu bir din propagandası yapar. Dinci militanlar yetiştirmek için AP büyük çabalar harcamıştır. Başbakanından tutun da en küçük militanına kadar bütün AP teşkilatı sırtını yobaz güçlere dayamış, ondan imdat beklemektedir. AP iktidara geçtiğinden bu yana Türk tarihinin bu en tehlikeli ateşiyle oynamaktadır.

Türkiye'de diri sömürüye karşı büyük bir güç vardır. Bu diri güç köklüdür, sağlamdır. Çağımızın bilimiyle başbaşa gidebilmeyi elinden geldiğince bağamağa çalışır. Olumsuz yönleri olumlu yönleri olmuştur. Ama bu, Türkiye'deki diri güçtür. İyi kötü Türkiye'yi bu güç idare edegelmistir. Gelenekleri vardır. Sömürünün ve sömürücülerin temsileli AP bu büyük güce karşı yıllardan bu yana bir denge kurmağa çalışır. Bunu dengeleyecek gücü de hiç bir zaman ortaya çıkaramamıştır. İktidarın bağı bu diri güce karşı iki yüz bin kişilik milis rüyası öle görmüştür. İki yüz bin kişilik milis gücünü kurmağa güçleri yetmemiştir.

Bundan sonra Amerika onları gütlümiştir. Camilere el atın diye. Bu gücün karşısına ancak Camiyle çıkabilirsiniz diye. AP'iler Cami gücünün Türkiye'de büyük güç olmadığını bilirler. Ya da bilmeleri gerek. Yobaz gücü Türkiye'de diri güçlerce tarih boyunca yenilmiştir. Amerika da, AP'iler de belki bunu bilirler. Bilirler ama belki de başka çareleri yoktur. Belki de yeni yetitirdikleri militan yobazlara güveniyorlardır. Çünkü bu yobazlar yeni tip birer cenâver insanlardır. Ve komprador burjuvazinin emrine din vermek istiyenlerdir. Böyle, bunun için yetitirilmişlerdir. Bunlar her ileri harekete, bağımsızlığa, bilime, barışa, toprak reformuna karşıdır. Ve onlara

yüzbinlerce camide, yüzbinlerce kere konuşulmuş bir takım sloganlar öğretilmiştir. Türkiye'deki camiler artık her Cuma birer siyaset meydanıdır.

Ve orada halka :

1) Bağımsızlık diye bir şey yoktur. Yalandır. Bağımsızlık sözü komünistlerin uydurdukları bir sözdür. Sırf bizi Amerikalılardan ayırıp Rusların kucagina atmak için uydurulmuştur. Yoksa hiç bir küçük millîet bağımsız olarak yaşayamaz.

2) Türkiye'de ahlâksızlık, sömürü almış yürümüştür. (Evet, sömürü. Türklere sömürerler Masonlar, Yahudiler, azınlıklardır. Hem de Müslümanları...) Amerikalılar, Türk asıllı zenginler Türklere, Müslümanları hiç sömürürler mi ki... Toprak reformu, eşitlik sözleri dine, insanlığa aykırıdır. Beş parmağın beşi de bir değildir. Allah her insanı ayrı ayrı yaratmıştır.

3) Mini etek çıplak kadınlar hep komünistlerin eseridir.

4) Komünistler bütün Müslümanları keseceklerdir. Karılarını da alıp Rusyaya göndereceklerdir.

5) Komünistler ihtilale hazırlanıyorlar. Ey Müslümanlar siz de hazırlanın.

6) Büyük cihada hazırlanın. Ey Müslümanlar siz de hazırlanın. Gün gelecek bir sabah, Endonezya'da olduğu gibi komünistleri doğrayacaksınız.

7) Bu komünistler, TIP'iler, CHP'iler, askerler, Üniversitelerdir, diyorlar. Bütün bunlar her gün gündelik gazetelerde yazılıyor. Yıllardan buyana hükümetin maaşlı vazifalı da bunu yüzlerce camide söylüyorlar. Dinci gazeteler her gün kan içinde çıkıyor. Her gün bir boğazlama başlığı, makalesi, haberi, fıkrasıyla. Ve AP iktidarı bunu destekliyor, organize ediyor, besliyor. Türkiye Endonezya değildir, bunu bilmiyor. Cami tahrikçiliği çok ktidarın, çok insanın bağıni yemiştir bunu bilmiyor. Ya da bu gayrimetruya Anayasa dışı davranışlara sarılmaktan başka çaresi yok. Yok mu acaba? AP iktidarının hiç bir çaresi kalmadı mı? Kalmadı da, denize mi düştü? AP iktidarının bağıni da sağta, TIP hastalığı, 141 ve 142 nci maddeler, bir de bu politika meydanı Camiler-yiyecek. Ne diyelim vallahı açık olsun.

Camiler çıkar, yol değildi. Camiler kompradoru kurtaramaz. Türk halkının bağımsız isteginin de ölüme geçemez. Camileri istismarı AP'yi Türk tarihinin görmediği çok kötü durumlara düşürecektir. AP'nin tek kurtuluş çaresi, herkesten daha çok Anayasaya sıkı sıkıya sarılmasıdır. AP'nin tek kurtuluş yolu budur. Söylüye söylüye dilimize tıy bitti. Adamlar anlamıyorlar ki... Hiç anlamıyorlar.

Bölükbaşı, seçim öncesinde uçak kiralayacak adayların ilerine giderek konuşmalar yapacaktır. Millet vekilliklerini sürdürmek isteyenler bugünden seçim öncesinde uçak kiralamak için verecekleri parayı denkleştirme derdine düşmüşlerdir.

Bölükbaşı parlamento açıldığında ise AP'ye hücumla başlayacak. Demirel ve arkadaşları, milliyetçi ve mukaddesatçı geçinirken Doğu Blokundan yardım almaya çalışmakla suçlayacaktır. Bu arada Doğu ülkeleri ile yapılan ticari anlaşmaları Parlamento kürsüsüne getirecek olan Bölükbaşı, AP sağ kanadının oylarını çalabileceğini umut etmektedir.

CKMP

AP Gençlik kollarını CKMP Gençlik Kolları çatısı altında toplamayı başaran CKMP, büyük çapta gösterileri kendi çıkarına kullanmayı planlamıştır.

Devrimci gençlerin düzenleyecekleri ilk toplantıda komandocu gençlerini harekete geçirecek olan CKMP, bu suretle gazetelerde kendisinden söz ettirerek oy kazancı sağlayacağını umut etmektedir.

Bir zamanların kudretli siyahi, bugünkü statü ve durumda genel seçime girdiğinde kendisinin dahi seçilmeyeceğini gayet iyi bilmektedir. CKMP liderinin bütün amacı, AP içindeki mukaddesatçıları kendi saflarında toplamaktır. AP Gençlik kollarını rahatsızlıkla almaya başaran Türkiye, AP içindeki mukaddesatçıları da çalabileceğinden emin görünmektedir. Öndümüzdeki büyük kongrede CKMP, gamah hac taklidi üç hâllü amblemi kabul ederek tam bir nasyonal sosyalist parti haline gelecektir.

BİRLİK PARTİSİ

Kurulduğu günden bu yana 14 çekimeler içinde bocalayan

Birlik Partisi, oyunu almayı düşündüğü alevi kitlesinin güvenini tamamen kaybetmiştir. Son olarak Sıtkı Ulay - Balan çatışması ve Birlik Partisi'nin CHP'nin kucagina düşmek üzere olduğunun anlaşılması 1969 seçimlerinde B.P.'nin varlık gösteremeyeceği kanısını haklı olarak uyandırmaktadır.

YTP

Yeni Türkiye Partisi diye bir siyasi kuruluş yoktur. YTP devrini tanımlamış ve Türk siyasi tarihindeki yerini almıştır. Gerçi Azizoglu 1969 seçimlerinde kendi bölgesinden bağımsız da olsa tekrar seçileceğini umut etmektedir. amma, diğer YTP'iler için böyle bir umut söz konusu değildir. Azizoglu'nun eski DP'ileri avlamak için giriştiği teşebbüs de fiyatla ile sonuçlanmıştır. inisiyatifin AP içindeki sağcılara kaptırılması tek umut kapısının da kapanmasına yol açmıştır.

Guevara'nın "Gerilla Günlüğü,, de toplatıldı

ERNESTO Che Guevara'nın Bolivya dağlarında çarpışırken günü gününe tuttuğu notları bir araya getiren «GERILLA GÜNLÜĞÜ» isimli kitap, Cumhuriyet Savcılığı'nın talebiyle geçen hafta İstanbul Beşinci Sulh Ceza Mahkemesi tarafından toplatılmıştır.

Kitabı türkçeye çeviren arkadaşımız Hüseyin Güneş hakkında da, Türk Ceza Kanununun 142/1. maddesine göre «komünizm propagandası yaptığı» iddiasıyla dava açılmıştır.

Gerilla Günlüğü, Ernesto Che Guevara'nın Bolivya'da Nacahuasu'ya varış tarihi olan 7 Kasım 1966'dan, Yuro Boğazı'nda ki çarpışmanın bir gün öncesi olan 7 Ekim 1967'ye kadar olan bütün notlarını kapsamaktadır. Kitapta, ayrıca, Fidel Castro'nun yazdığı önsöz de yer almaktadır.

Bilindiği gibi, Che'nin notları yakalandığı gün Barrientos Hükümeti'nin eline geçmiştir. 60 bin kelimeden yazıldığı bu kara kâğıt tarihî not defteri Bolivya Genelkurmayı tarafından fotokopileri çıkartıldıktan sonra zırhı bir vitrinde muhafaza altına alınmıştır. Çıkarılan fotokopilerden bir kısmı CIA'ya verilmiş ve böylece bu tarihî belge Amerikan Hükümeti'nin de eline geçmiştir.

Ancak, Barrientos Hükümeti'nde yer alan ve bir Castro'cu olduğunu uzun süre gizlemeye muvaffak olan İçişleri Bakanı Arguedas, bu fotokopilerden birini Havana'ya ulaştırmıştır. Havana'da fotokopiler üzerinde çok titiz bir inceleme yapılmış, günlükte yer alan olaylar, halen hayatta olan Che'nin yoldaşlarından birinin notları ile karşılaştırılmış ve iki belgenin her noktada birbirinin aynı olduğu görülmüştür. Hayatta kalan diğer bazı yetkililerin tanıklığı da bu doğrulamada rol oynamıştır. Bu suretle, söz konusu fotokopilerin Che'nin günlüğüne ait olduğu kesinlikle anlaşılmıştır.

Che'nin çok gıcık okunan ufak yazı tarzını çözmek son derece zayıflı bir çalışmayı gerektirmiştir. Bu çalışma, Che'nin hayat arkadaşları olan Aleida March de Guevara'nın da yardımıyla gerçekleştirilmiştir.

«Gerilla Günlüğü» faşist İspanya'da dahi yayınlanmıştı

Barrientos, daha ilk günlerden itibaren Küba'nın elindeki fotokopilerin sahte olduğunu ileri sürmüştü. Bolivya Genelkurmayı'nın günlüğün yanı sıra, Bolivya'daki bütün gerilla savaşlarını da kapsayan bir kitabın ha-

zırlıklarıyla meşgul olduğunu belirtmiştir. Bolivya Hükümeti, böylece, Gerilla Günlüğü'nü saptırılmış ve düzmece bir çerçeve içinde vermek, dünyayı aldatmak amacını gütmüştür. Ne var ki, Barrientos bu hesapları yaparken Küba Hükümeti geçen Mayıs ayında Gerilla Günlüğü'nü 250.000 adet bastırarak halka dağıtmıştır. Gerilla Günlüğü aynı zamanda Fransa'da Maspero Yayınevi, İtalya'da Feltrinelli Yayınevi, Federal Almanya'da Trikont Verlag, Birleşik Amerika'da Ramparts Dergisi, Fransa'da İspanyolca olarak Rudeo Iberico Yayınevi, Şili'de Punto Final Dergisi tarafından türkçe olarak basılmıştır. Bu arada, Che'nin günlüğü faşist İspanya'da dahi İspanyolca olarak yayınlanmıştır.

Faşist ülkeler de dahil olmak üzere dünyanın hemen her yerinde yayınlanan Gerilla Günlüğü ilk defadır ki düşünce, kanaat ve basın hürriyetlerinin anayasa teminatı altında bulunduğu Türkiye'de toplatılmaktadır. Gerilla Günlüğü'nün toplatılması için gerekli fetvayı gedikli bilirkişi Prof. Sahir Erman vermiştir. Prof. Sahir Erman'ın verdiği bilirkişi raporlarının ne derece tutarlı olduğu ise, karşı sayfada yayınladığımız Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun kararında görülmektedir.

Öte yandan, Gerilla Günlüğü kitabı üzerine Vatan Gazetesi'nde Kökden imzasıyla yayınlanan yazıdan dolayı da Cumhuriyet Savcılığı Türk Ceza Kanunu'nun 142/1. maddesine göre dava açmıştır.

Yeni yasaklamalar

Bu arada Millî Eğitim Bakanlığında bir takım sorumsuz sorumluların hazırlayıp ba-

kanlar kuruluna verdiği liste üzerine bu kurulun hiçbir üyesince incelenmeden onaylanıp Resmi Gazete'de yayınlanan «yasak yayınlar» listesine altı kitap daha eklenmiştir. İngiltere, Fransa, Holanda ve Suriye'de yayınlanıp Türkiye'de yasaklanmış olan kitaplar şunlardır: Diyalektik Materyalizm, Cilt 2-3 (Maurice Conforth), Democracy and Class Struggle (John Gollan), The Case for Socialism in the Sixties (John Gollan), Suva Lenin, Mao Tse Tung, Ho Chi Minh Giffara (Ömer Ebu El-Nasir), Nordwind (Hemreg Rego) ve Kürdistan ou la Mort (Renes Mauries).

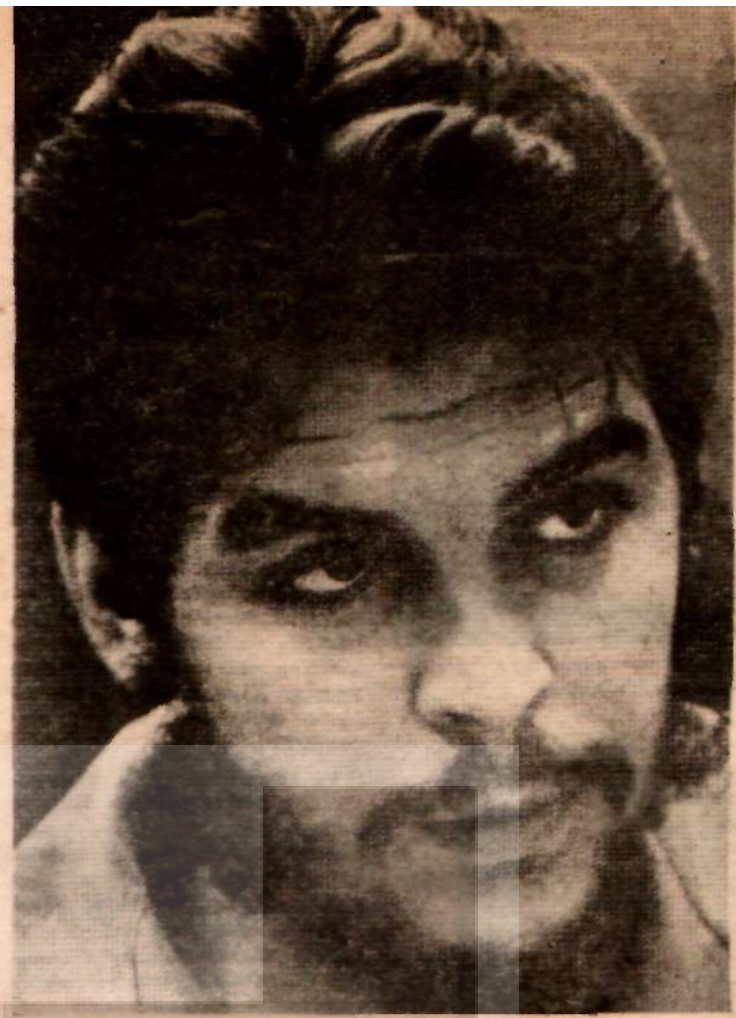

GERILLA GÜNLÜĞÜ
— Yasaklanan kitap —

ANT'ın dâvaları

Ant mensupları hakkındaki dâvaların duruşmaları devam ederken Cumhuriyet Savcılığı yeni yeni dosyalar hazırlamakta ve hemen her hafta yeni bir soruşturma yada dava açmaktadır.

Arkadaşımız Yaşar Kemal geçen hafta İstanbul Toplu Ba-

ANILARI YASAKLANAN CHE GUEVARA
— Faşist İspanya'da serbest, Türkiye'de yasak... —

HÜSEYİN GÜNEŞ
— Suçu: Che'yi tercüme

şın Mahkemesi'nde «Ekmeç Yediği Sofraya Bıçak Sokmaları» başlıklı yazısından dolayı TCK'nun 312. maddesine göre «sınıfları tehlikeli surette kin ve adavete teşvik ettiği» iddiasıyla 1,5

yıla kadar hapis talebiyle yargılanmıştır. O zamanki sorumlu müdürümüz Yaşar Uçar'ın da sanık olduğu duruşma, avukatımız Müşür Kaya Canpolat'ın savunmasından sonra 9 Ekim günü karar verilmek üzere tehir edilmiştir.

Arkadaşımız Fethi Naci de, Sovyet İhtilali'nin 50. yıldönümü dolayısıyla yazdığı yazıda Atatürk'ün Sovyet dostluğunu öven konuşmasını ıktibas ettiği için geçen hafta 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde Yaşar Uçar ile birlikte yargılanmıştır. Yaşar Uçar'ın sorgusu yapıldıktan sonra dosya mülaasımı bildirilmesi için savcılığa tade edilmiştir.

Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay'ın 30 Ağustos dolayısıyla yayınladığı mesaj üzerine yazdığı «Kolluk Rejimi Fetvası» başlıklı yazı üzerine Cumhuriyet Savcılığı Doğan Özgüden ve sorumlu müdürümüz Alpay Kabacalı hakkında yeni bir soruşturma açmıştır.

Kitap toplatma ve tutuklamalar...

ANAYASANIN fikir ve kanaat hürriyetini garanti altına alan kesin hükümlerine rağmen hâlâ iktidarın emirlerine göre hareket etmek durumunda olan bir takım savcılar, 100 - 150 lira ücretle istenilen raporu vermeyi mesleki ve kişisel haysiyetlerine sığdıran bir takım gedikli bilirkişilerden sağladıkları raporlarla sulh mahkemelerinden tevkif yada toplatma kararı alabilmektedirler.

Bu çeşit tevkiflerle aylarca, yıllarca hapis hanelerde çürüyen aydınlar, uzun süren yargılamanın sonuçlarını bekleyerek mahkeme koridorlarında süründürülen yazarlar, çevirciler, yayıncılar, hattâ Mehmet Ali Ermiş gibi kalp sektesinden ölüme sürüklenenler...

Bütün bunlar, Anayasaya açıkça aykırı olan bir baskı yönteminden başka nedir? 20. maddesi ile fikir ve kanaat hürriyetini getiren Anayasa, bu hürriyetin gereği olarak, 23/V - 24. maddelerinde gazete, dergi, kitap ve broşürlerin toplatılmasının şu tedbirlerini uygulama-

nacağı kanunun açıkça gösterdiği suçların işlenmesi halinde ve ancak hakim kararıyla olabileceğini belirtmiştir. Oysa hâlâ öyleler zabta tedbirleri niteliğindeki bu tedbirlerin uygulanmasını gösteren bir kanun yoktur. (Basın Kanunu özel bir kanun sayılsa bile bu çeşit hükümleri kapsamamaktadır.) Öte yandan, toplatma, kanunun açıkça gösterdiği suçların işlenmesi halinde söz konusu olabilecektir ki, Anayasa'nın esprisî bunların fikir suçu değil, basın yoluyla işlenebilecek birtakım âdi suçlar olmasını gerektirir.

Savcıların gayretkeşlikleri ve Anayasaya açıkça aykırı olan bu uygulama, bağımsız yargıçlarımızı baskı altına almaya elbette yetmemekte ve açılan dâvaların pek çoğu beraatla sonuçlanmaktadır. Karşı sayfadaki Ali Faik Cihan'ın «Sosyalist Türkiye» davası ile ilgili Yargıtay kararı hem iflas eden baskılara ve gayretkeşliklere, hem de gerek mahkemelere, gerekse konu ile ilgilenen

hukukçulara güzel bir örne olmaktadır. Savcıların talebi üzerine, hiçbir inceleme yapılmaksızın, hemen tevkif yada toplatma kararı veren birtakım sulh ceza yargıçlarının da bundan böyle Yargıtay'ın anlayışına uygun hareket etmelerini beklemekteyiz.

Artık hiçbir özgür ülke, hiçbir demokratik anayasa, hiçbir demokratik yasa, «fikir suçu» diye bir suç kabul etmemektedir. Fikirlerle fikirlerle, kitaplara kitaplarla çıkılmaktadır. Söz söyleyen, fikir yazan yazarın yada çeviren, fikir kavgası yapan, kitap basan hiçbir kimse «fikir suçu» dolayısıyla sorumlu tutulmamalıdır. Asıl suçlular, yıllarca hapis hanelerde yatan Nâzım Hikmet, Orhan Kemal, Sadı Alkılıç ve daha nice-leri değil, onları tevkif ettirenler; Babeuf, Sartre gibi ünlü yazarlar için rapor veren bilirkişiler ile bu yazarları mahkûm ettirmeye çalışanlardır.

Bugün olmasa bile yarın, mutlaka hesap sorulacaktır asıl suçlulardan!

Alpay KABACALI

KALEM-İ MAHSUS

Yargıtayın "Sosyalist Türkiye,"yi beraat ettiren kararı :

"DİRENME SUÇ DEĞİLDİR !,,

Yargıç Ali Faik Cihan'ın yazdığı «Sosyalist Türkiye» adlı kitap üç yıl önce toplatılmış ve yazarı hakkında «komünizm propagandası yaptığı» gerekçesiyle dava açılmıştı. Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 3 Haziran'da verdiği tarihi kararla Cihan'ın suçsuzluğu anlaşılmış ve kitap toplatma kararındaki haksızlık meydana çıkmıştır.

YARGITAY Ceza Genel Kurulu'nun kararına göre, Ali Faik Cihan'ın kitabı hakkında ilk önce gedikli fetvacılardan Prof. Sahir Erman bir rapor vermiş ve bu kitapta komünizm propagandası yapıldığını, emekçi sınıfının hukuk dışı yollarla tahakkümünü kurmak yollarının gösterildiğini ileri sürmüş ve savcılık da bu rapora dayanarak dava açmıştır.

Duruşma sırasında kitap üç kişilik bilirkişi kuruluşa incelenmiştir. Prof. Ragıp Sarıca ve Prof. Mahmut Gökbek, Erman'ın iddialarını çürüterek kitapta suç olmadığını bildirmişlerdir. Üçüncü bilirkişi Prof. Ömer Celal Sarı ise eserin sosyalizmin hududunu aşmış kanaatinde olduğuna dair mütalaa vermiştir.

Birbirleriyle çelişen bu bilirkişi raporları karşısında Yargıtay Ceza Daireleri Genel Kurulu bilirkişi raporlarının bir yana bırakılarak kitabın kanun hükümlerinin unsurlarına göre incelenmesini yeterli görmüştür.

BU inceleme sonunda genel Kurulun verdiği kararın ilgi çekici kısımları şöyledir :

«Büyük toprak sahiplerinin o topraklar üzerinde çalışan köylüler, maden ocakları sahiplerinin maden işçileriyle halkı sömürdüklerini ve bu yoldan enerji kaynaklarını ellerinde tutanların haksız, büyük kârlar sağladıklarını öne sürmeyi (emekçi sınıfının ihtilâl ile iktidarı ele alarak sermaye ve büyük toprak sahiplerini ortadan kaldırması veya, bir sınıf üzerinde tahakkümünü sağlaması) anlamlarında tefsir bir yorumla tâbi tutarak 142. maddenin birinci fıkrası hükmüne sokmağa çalışmanın, hem sözü edilen kanun hükmüne, hem yazının açık ifade tarzına, hem de ceza hukukunun ilkelerine aykırı düştüğü mütalâasına varılmıştır.»

«141 - 142. maddelerin en son 5844 sayılı kanunla yapılan değişikliğe alt BMM'deki konuşma sırasında komisyon başkanı tarafından yapılan açıklamada bu maddelerdeki sosyal sınıf deyimini ile burjuva ve proletarya sınıflarının kastedildiği açıkça belirtilmiştir. Burada, kanunlarda geçen zümre deyiminin sosyal sınıftan ayrı bir kavram olduğuna işaret etmek gerekmektedir. Zümre tâbiri, sosyal sınıfı değil, mesleki gruplar anlamını ihtiva etmektedir. Mütteahhitler, «halatçılar, avukatlar, mühendisler v.s...» TCK'nun 141 ve 142. maddelerindeki sosyal sınıf tâbiriyle zümreler bu maddelerin şümülü dışında bırakılmıştır.»

DAVA konusu kitapta komünizm propagandası yapıldığı görüşünde olan bilirkişi Prof. Sahir Erman'ın buna gösterdiği gerekçelerden biri de kitabın Karl Marx'ın üslup ve edasını taşımakta olduğunu iddiasıdır.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu ise, kararında gedikli bilirkişinin bu fetvasını göyle çürütmüştür :

«Karl Marx'ın türkçeye çevrilmiş, kitapçılarda satılmakta olan kitabının birinci cildinin her beş kitabı da üslup ve eda bakımından tetik edil-

dikte, bunlarla dava konusu kitabın üslup ve edası arasında bir benzerlik bulmak mümkün olmadığı gibi, bir kimsenin üslup ve edasının Karl Marx'ın üslup ve edasına benzediği iddia ve gerekçesiyle komünizm suçundan mahkûm edilmesi gerektiğini ileri sürmenin ne ceza hukukunun prensipleri, ne TCK'nun 141 - 142. maddelerinin açık hükümleri, ne de TCK'nun birinci maddesinde yer alan «kanunun sarîh oluak suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemez» kaidesiyle bağdaştırılmasına imkân olmadığını izaha dahi lüzum görülmemiştir.

Kitabın 16. sayfasındaki (Türkiye'de işçi birleşip güçlenebilir, toplumculuk bu birliğin nüvesinden gelişebilir. Ortak çıkarlarını görüp birleşen işçilerin bir siyasi parti haline geldikleri gün toplumculuğun büyük adımı atılmış olur) sözleri de Karl Marx'ın komünist beyannamesine benzetilerek kitapta komünizm propagandası bulunduğu ileri sürülmüştür.

GEREK yukarıya aktarılan cümleye ve gerek kitabın heyeti umumiyesinin ifade ettiği manaya göre, yazarın sömürdükünü iddia ettiği işçilerin siyasi parti kurup bu yoldan haklarını ve menfaatlerini korumalarını tavsiye etmesinde 142. maddeyi ihlal eden bir taraf görülmemiştir.

Siyasi Partiler Kanunu'nda bazı istisnalar dışında, siyasi parti kurulması serbest bırakılmıştır. Kitapta ise, işçi menfaatlerinin kanun hükümleri dairesinde ve meşru yollardan korunması savunulmuş, cebir ve şiddet yoluna başvurulması açıkça reddedilmiş, işçi sınıfının burjuva sınıfını ortadan kaldırması veya ona tahakküm etmesi değil, bütün vatandaşların özgür iradelerine yer verilmesi ileri sürülmüş olmasına göre, Kitaptan alınan yukarıdaki cümlelerin Karl Marx'ın komünist beyannamesine benzediği iddiası varit ve kabule şayan bulunmamıştır.

Gerçek kitabın 168 - 172. sayfalarında (Direnme Hakkı) diye bir bölüm mevcut olduğu görülmüştür. Bu bölümde (Gerçekten Türkiye Devletinin toplumcu kudreti anayasada yazılı bulunmaktadır. Anayasaya göre hiçbir zümreye yada kişiye ayrıcalık tanınmayacağı, herkesin çalışma ve gelişme hakkına sahip olduğu, çalışanların sendika kurabilecekleri, işçilerin grev yapabilecekleri, aynı anayasada yazılıdır. Toplanma, dernek kurma, fikirleri yazıp söyleme ve yayma hakları güvenlik altına alınmış bulunmaktadır. Anayasadan yararlanma ayrıcalığı da kimseye tanınmamıştır. Yurttaşların hepsi, anayasanın güvencilerinden yararlanacaktır) diye yazıldıktan ve bu suretle komünizm karşı olan anayasa hükümleri övülüp benimsendikten sonra :

- Siyasi otorite bu haklara riayet etmezse,
- Yasalarla, kararnamelerle malları belirli kişilere ve zümrelere ithal ettirip on liralık malı 50 liraya köylüye sattırırsa,
- Yine belli kişi ve zümrelere ithalat permlisini vererek yüz lira değerindeki malı köylüden on liraya aldırırsa,
- On milyarlık bir yatırımın ikibuçuk milyarını yüzde yirmibeş kâr adı altında müteahhitlere verince,

— Anayasa Mahkemesi susar ve diğer mahkemeler susar, görevlerini yapmazlarsa,

— Toplumcu dernekler ve sendikalar eli sopalı kalabalıklar tarafından basılıp da polisler müdahale etmez ve bu zorbalar ellerini kollarını kavuşturup otururlarsa,

— Sınıfçı eğitimi protesto eden öğretmenler sendikasının elebaşları cezaya çarptırılırsa,

— İşçi, memur ve öğretmenler bir gün anayasayı ileri sürüp bu tutumları tanımadıklarını ilan ederlerse,

— Toplumcu basın veya yazarlar baskı altında tutulursa,

— Emekçi ve emekçiyi temsil eden siyasi partiler kapatılırsa,

— Toprak reformu savsaklanırsa,

— Eğer anayasaya aykırı yasalar var da emekçi sınıfı baskı altında tutmak için kaidirilmiyorsa,

Halkın da direnme hakkı olduğu ileri sürülmüştür.

BU direnme hakkının nasıl kullanılacağı yine kitapta açıklanmaktadır. Direnme hakkının kullanılmasında şiddet kullanılmaması ve ancak ahlak ve yasa dışı kuvvetleri yorup yıpratmak suretiyle olacağı beyan edilmiştir.

Kitabın bu bölümünde, özel olarak, anayasanın tam ve kâmil bir şekilde uygulanmasını, anayasanın dışına çıkılarak yukarıda yazılı davranışlarda bulunulması halinde (anayasanın başlangıcındaki anayasa dışı tutum ve davranışlarıyla meşruluğunu kaybeden bir iktidara karşı Türk milletinin direnme hakkı mevcut olduğunu beyan eden kısmına paralel olarak) ve şiddet yoluna gidilmeksizin bir nevi direnmeden bahsedilmiştir. 142. maddenin 1 numaralı bendindeki suç unsurlarının burada da mevcut olmadığı sonucuna varılmıştır.

SONUÇ : Dava konusu SOSYALİST TÜRKİYE adlı kitapta, yukarıda gerekçeleriyle açıklandığı üzere, 1961 anayasa rejimi savunulmuş, hiçbir sınıf ve zümreye ihtiyaz tanınmaması gerektiği, herkesin çalışması ve emeğinden yararlanması, üretici ve tüketicilerin hak ve menfaatlerinin korunarak bir kısım araçların emek sarfetmeksizin bunların sırtından zengin olmalarına meydan verilmemesi, işçi sınıfının da hak ve menfaatlerinin korunması ve bunların da serbest ve hür seçimle meşru yollardan parlamentoya girmeleri, şiddet ve tahakküm yollarından kaçınılması öne sürülmüş, bütün bu düşüncelerin ve ileri sürülen tedbirlerin TCK'nun 142. maddesinin 1 sayılı bendinde yazılı suç unsurlarını kapsamadığı ve Birinci Ceza Dairesi'nin BOZMA kararının kanun ve hukuk esaslarına uygun olduğu sonucuna varılmış olduğundan, C. Başsavcılığ'ının yerinde olmayan itirazlarına REDDİNE 3.6.1968 gününde ÇOĞUNLUKLA KARAR VERİLDİ.

İŞTE DOĞU, S

DİŞLER dökülmüştür sıkı sıkı. Damağ eti olmuştur kemik, ekmeği ezemez. Karın ağrır, sancılardır, soğuk yakalamıştır çıplak ayak-tan. Bel bükülür, göz görmez, kulak duymaz, haydi yine göz göre göre ölüme doğru hızla ilerleme... Doğulu, Doğu köylüsü, Doğunun yalınayakları!

Bir çift ayakkabı tam bir sene giyilir. Köylünün gücü ancak yeter bir senede 15 lirayı ayakkabıya vermeye. Sabahleyin işe giderken, köyü çıktık-tan sonra alır ayakkabısını eline ve gittiği yerde kor bir megenin gölgesi-ne. Akşam dönüşte alır eline köye gi-rinceye kadar... Orak sallar diken için-de, çapa sallar azgın meşelere, ama yi-ne yalınayak... Diken batar, taş yırtar, akar kan ve ağır basar toprağı. Yine başlar ter damlamaya sızır sızır kanşır toprağı kaybolur.

Çocukların yüzde doksani yam-ayakkabısız geçer. Yani hep yalınayak, ne evde giyer, ne dağda ne de taştan. Patır patır koşuşurlar. Daha körpedir ayakları dayanmaz pıtrak di-kenlerine ama ne çare, yok... Yok... Köyde çocuk da çeker babası gibi do-ğuştan. Göbeği tarlada taşla kesilir. Sarılır eski paçavralara bırakılır ken-di haline. Artık ne kadar yaşayabilir-se...

Ayakkabı elinde, sicimi belinde

Yaşlı bir köylü anası elini arkaya bağlamış, yırtık bir ayakkabı elinde aheste aheste çakıllı yollarda ilerliyo-rdu. Belinde de bir sicim bağlıydı. Yetiştirmiş, beraberce yürümeye başladık. Böyle nereye gittiğini sorunca,

«... Oduna gidiyorum,» diye cevap verdi. «Birkaç çalı çırpı toplarsam ba-ğam götürülebileceğim mi? Gideceğim yer de uzak, dey güneylere doğru açıla-cam.»

Yüzündeki kırışıklar iri iri idi. Avutlar boğalmış, gözler âdeta yuva-sında kaybolmuştu. Burnunun önünden sarı sarı tüyler, 18 yaşındaki bir gen-

cin bıyığı kadar olmuştu nerdeyse. Ba-şındaki kırk yamalıktan yapılı baş ör-tüsü sanki kurşun yağmurundan çıkmıştı. Delik delikti... Söyle bir bakış-ta 3-5 senelik olduğu hemen anlaşılı-yordu. Bir ara, birden bire diğer gibi oldu ve: «Of... of... Vay ölüme» diyerek ayakkabının parmağını taşa vurduğunu söyledi. Hemen yolun kenarına oturdu ve ayak parmağını ovalamaya başladı. Tırnakla et arasına simsiyah kan bir-ikmişti. «Ağ yavrum görüsin işte bi-zim çektiğimizi... İrezilikten baska birşey del... Bir gıru ekmeğe yiyorsan, işte böyle canımızı kanımızı vererekten yeyüka diye dertli dertli konuşmaya ve yagaran gözlerini başörtüsünün ucuy-la silmeye başladı.

Ana niye ayakkabımı giymiyorsun diyecek oldumsa da hemen öfkeli öf-keli, o doğuya has mert bir tavırla ce-vabını yaptırdı:

«Nasıl giyerim? Biz, zaten devamlı ayakkabı giyecek olsak arkamızda da odun çekmezük. Baksana her yamamız bir dağda galyı oğul. Nedek bi sefer dünyaya gelmişiz.

Her halde sizisi biraz dıymış ola-cak ki, «Atalarımızın bir sözü» vardır: Avcı avında yolcu yolunda gerekmiş» diyerek topallıya topallıya yürümeye başladı. Çilenin ağartmış olduğu saç-ları başörtüsünün altından dışarı taş-mış, esen hafif rüzgârla uçuşup duru-yordu. Yine ayakkabı elinde, sicimi be-linde idi... Yönelmiş güneylere doğru doğulu ak saçlı ana... Çünkü kışın so-ğuktan donmamak için odun lazımdı. Doğuluya o da çok görülemezdi ya...

Çalı çırpı, o da olmazsa tezek vardı...

Köyde kışın çarık giyilir. Bir ev erkeğinin mutlaka bir çarığıyla bir kıl çorabı bulunur. Kışın yükünü de çarık-lar çeker. Bu çarıkları da köylüler ken-dileri diker ve kış girmeden hazırlarlar. Kışın da yine su içindedir o yazın sı-cakta kavrulan ayaklar. Çarığın her yanından kar suları ayağı geçer. İşte bu yüzden köylülerin yüzde doksanının bacağı romatizmalı ve ayak parmak-larının uçları şişiktir. Hatta bazı de-

Doğu insanı, iktidarların kayıtsızlığı yanında bir de birçün tabiat şartlarına karşı mücadele etmek zorundadır (üstte)... Bu zorlu hayatın yarattığı mücadelecilik karakter doğulunun çehresinde ve bakışlarında ifadesini bulmaktadır (altta)..

Doğuda
çulsuz
yaşayıp
kefensiz
ölenler!

SÜLEYMAN BEY

Röportaj :
Metin GUR

... kışlarda ayağı donanlara da sık sık rastlanır.

Köylü ayakkabıya olduğu gibi diğer giyimlerin hiç birine de sahip değildir. O karda kıta, o da varsa eski ceketten başka birşey giyemez. Her yerde bir tane kaput ya bulunur, ya bulunmaz. Onu da dağa kim gider ve namı kim külmeye çıkarsa o giyer.

Ya şalvar?

Bir kü şalvar bir seneden fazla güler. Yırtıldıkça yamanır ve öyle olur ki kurşun gibi yerinden kaldıramazsınız. Hiçbir köylü daha hayatında yeni elbisenin yüzünü görmüş değildir. Eski çul parçalarının içinde geçer koskoca bir ömür.

Gurbette adamı olanlar bekler ki kendilerine bir şeyler göndersinler. Ya da o hergün hayalini gördükleri elbise-lerden. «Onların eskisi, bizim yenisi», derler... Yani gurbetten gönderilen çok çok eski elbiseyi bile onlar bastıkları ederler. Çünkü yok, imkânı ke-til. Ne yapsın çul şalvar bacakların için bile yer...

Köylü bazan cenazesine saracak maddesi dahi bulamaz ve ne bulursa onu alır. Yada kazadaki manifaturacıya da tanınmış kefil bulabilirse alır ve parasını peyderpey öder. Şayet ödeye-meyecek durumda ise o zaman da ye-til buğday yada benzeri şeylerden ve-til. Ama tabii bunu verirken de o borç sahibine boynu eğri olduğu için piya-şadaki fiyata göre değil de, borç sahi-şinin koyduğu değere göre verir. Yani öccerin vicdanına kalmış birşeydir. Caminin istediği gibi... Bu konuda da amuştuğum hayli ihtiyar Mehmet da-ı bastonuna dayana dayana oturdu-şta merdivenin üstüne: «Diyecikle-ş çok, yaşlı olduğum için çok gördüm, şa acı şeyler geçirdim. İyi kulak ver-şle sözlerimi» diyerek başındaki eski ceketini çıkarıp dizine koyduktan sonra aşılmaya başladı:

«Bundan on sene önce bizim şahmetli garı tutulduğu hastahktan şatlamayarak ölmüştü. Derdinin ne-şüğünü de bilmedik. Çünkü doktor şadan görmedi. Zaten yalnız, biz ismi-ş gurbetten gelenlerden duymuşuzdur şoktorun. Yoksa kendisini daha gör-şde değil. Neyse döneyim anlatıcağı-ş gine: Ölmüştü benim rahmetli garı, şuluk-çocuk başında şivan kurmuş ağ-şıyıldı. Ben yana yakıla kefen arama-ş başladım amma bulmak mümkün şe? Artık cenazemi unuttum kefen şerdine düştüm. Tam iki gün cenaze şay gibi yerde, yerde kaldı. Üç yeşim şevanda, hepsinin de yaşları şaha kü-şek yani tüysüz küş yavrusu gibiydi-ş. Ağlayıp şızhyorlardı analarına. Al-şah selametler versin, benim bu peri-şan halimi gören komşunun biri sağ-şdan soldan uydurduğu birkaç metre şaput bezini getirdi de sarıp şarmala-şıp defnettik. Ya... İşte böyle bu acı şatırayı hiç unutmam. Neydek bizi an-şak seçim zamanları görecekləri geliş-şaların... Ondan sonra 4 sene şemti-şime uğrumuzlar. Bizim bu çektikleri-şini bunların biri bilmez.»

Doğulunun hepsinin, yani yeni doğ-şundan, ölüm döşeginde yatmasına şadar içi yanık... Düşen köş öyle ya-şıyordu ki...

Başlıca yemek : Bulgur pilavı

Köyde en fazla tüketilen yiyecek bul-şur pilavı ile ekşi ayranıdır. Zaten bun-şardan başka da neyi var ki köylü.

Köylünün her tarafı kuyudur. A-şvurt kemikleri çıkmış, boyunlar çöp gi-şbi incelmış, gözlerde fer diye bir şey kalmamış, dört metre ilerideki hedefi dahi seçemez. Dizler dermansızdır... Yü-şrür, yürür; ama işte öylesine...

Dağda çoktur yabancı ağaçlar, ama bunlardan faydalanılmaz. Yalnız bazı zehirsiz otlar vardır ki, bunları yer köylü. Örneğin: (Yemlik, Burçalık, Ebe-şgümeci, yarpuz) gibi. Bazı zehirlenme-şlere de rastlanır. O zaman yağurda, şü-şte baş vurulur. Bunlar zehir kesti ke-şti, kesmezse o da kadere... Durum na-şıl gelirse öyle olur. Ya ölür, ya kalır. Kimin umurunda. «Eceli yetti» derler.

Mecburdur köylü bir gün pişirdiği bızlama ekmeğini bir hafta müddetle ıslatıp yemeye. Ne yapsın evin direği ekmeğidir. Yanına da beri benzer bir şeylerden bulup da katık yapsa boğ-şazını onunla ıslatır ve kepekli ekmeğin yeyimini daha da artırır. Onu da bulan yer, Ya bulamıyanlar? Doğrur, bir di-şlim ekmeğ uğruna kapı çalar dost düş-şman demeden... Açlık bu dinler mi? İstetir kanlı düşmanından bile. Ama ne çare yine tok acın halinden anla-şmaz. Çünkü devir onların, ferman on-şardan gelme.

Hepsi eridi..

Ne diyordu, benim bağı yanık, göğ-şü açık, pala bıyıklı, 4 çocuğu olan köy-şü gencim:

«Gardaş, ne diyem etimiz eridi, çemiğimiz eridi. Senede bir kilo şeker alır da ağzımızı tatlılardık, ona zam geldi. Dağdan odun çekmek için sicim kullanırız, o da üstüne koydu. Güzden güne 2 metre bir şeyler alır da oğlan-şların sırtlarını örterdim, o da zam aldı. Ne diyem? ondan sonra da büyük şe-şhirlerde derlermiş ki (Memleketin Do-şğusu batısı yok). Bunu diyenler gelsin de bizi görsünler. Acaba bizim yaşadığ-şımız hayatı bir gün yaşasalar yine böyle mi söylerler bunlar? O şehirlü-şler iki gün bizde misafir olsalar da bi-şzim ne yedüğümüzü bir görseler: (mut-şlağa bunlar ıslama da perhiz yapıp) derler. Ölmüşüz de ağlayamıyız yağ bi-şzim... Babam Yoğ... Buraları gazetele-şre vererek de derdimizi duyurag deyük, basmazlar deyiler.»

Sabah uykudan gözünü açan her köy-şü ne bulursa hemen yer. Yani akşam-şdan sabaha artan yemeği, bir tas ay-şranı içine doğruya kurmuş ekme-şği yada domatesle bir baş acı soğanı. Artık ne bulursa, bulamazsa aç da gi-şdebilir işe. Bakın, bir atasözü gibi, kul-şlanırlar şu söz: «12 ayın yalnız 4 ayın-şda köylünün karnı doyarmış». Bu dört ay da yazın sebzelerin bol olduğu za-şmanlar ve bir de harman sonları.

Mevsimine göre dağdaki işini görme-şye giden köylü boğçasına iki ekmeğle bir dilim peynir yada ayran süzmesi çökelik koyarak beline bağlar ve he-şmen yola koyulur. Genellikle uzaklar-şda olan çalışma yerlerine gidinceye ka-şdar bir hayli yorulur ve karnı da zil çalmaya başlar. O yorgunluk ve açlığa yine boyun eğmez, kazmasını, baltasını, küreğini yani işine göre her ne hacet lazımsa kaptığı gibi mücadeleye baş-

DOĞULU KADIN VE YAVRUSU

— Ana sırtında sefaletle alışıyor —

lar. Boğçasındaki ekmeğini ancak öğe-şvakti açar, çünkü daha önce açarsa öğ-şle aç kalır. Çağır son gücünü verir. Kan, ter ve toprak birbirine karışıp o-şlur çamur. Akşam olur, üfleyle tüfleyle tutar evin yolunu, yine bulgur pilavı, ekmeğ. Ve ondan sonra da içi gaputla dolu şüthenin üstüne uzanır. Ahır he-şmen yanındadır; oradan tezek kokuları gelir. Ama dinlemez uyku kokuyu fa-şlan, uyur mışıl mışıl, yorgunluk ve sa-şbahleyin 4'de kalkma var ya...

Ya temizlik?

Köyde temizliğin T harfine rastla-şmak, mümkün değildir. Zaten bu bölge insanı tesadüfen doğar, tesadüfen bü-şyür ve bilmiyerek ölür. Aşağıda söyli-şyeceklerimizle bunun aksini düşünmek mümkün olmayacaktır. Hiç görülen köy kılavuz ister mi?

Üç-beş ev hariç geriye kalan bütün evlerin tuvaleti yoktur. Bu ihtiyacı def edecek köylü ya köylünün dışına çı-şkar, yada ahırda gübrenin üstüne otu-şrur ve sonradan üstünü gübreyle ka-şpatır. Yaz kış bu hep böyledir.

Çamaşır 15 günde yada ayda bir yı-şkanır. Bazan işlerin sıklığı yüzünden ayı bile aştığı görülür. Çamaşırı sık yı-şkıyamamanın bir sebebi de sabundur. Bir kalıp yeşil sabun üç-dört çamaşır kullanılır. Sabunun bileceği korkusu hiç bir zaman hatırdan çıkmaz. Gurbetten gelenlerin köylüye en makbul hediyesi sabundur. Sabun yemekten önce ve sonra el yıkamalarda kullanılmadığı gibi umumi yıkanmalarda bile pek en-şder kullanılır. Kadınlar başlarını yıka-şdıkdaki zaman (Kif) adında bir toprak-şla kirlerini temizlemeye çalışırlar.

Ben küçükken köyümüzdeki ilkokula gittiğimiz zaman, meşe kömürü ve tu-şza karıştırır döver, ondan sonra da parmaklarımızla sürterek temizlemeye çalışırdık. Tabii ağzımız kan çanağı gi-şbi olurdu. Bir babaya: «İmdi yine çö-şcuklar aynı şeyi mi yapıyorlar?» diye sorduk zaman: «aynı yavrum aynı, bizim şimdiye kadar neyiniz değişti ki o da değişsin. Eski hamam eski taze diye cevap verdi.

Meyveier hiç yıkanmaz, daldan kop-ştuğu gibi yenir. Yani köylünün eline yenecek ne geçerse, ister dağda olsun, ister evde toprakların içinde olsun pis-şliğine temizliğine bakmadan ağıza gö-ştürürler. Karın tokluğunun özlenimli-şğini çeken her köylü bunların kendile-şrine zarar getireceğini hiç düşünmeden «ah her şeyi doya doya bir yiyebilsek» der. Öyle ya, aç insan toklar gibi zara-şrını ziyasını düşünebilir mi?

Anıttır köylünün ihtiyar ileri gelenleri: «Bir bu çevre köylerde kıtlık oldu, val-şlahi altımızdaki yatağa ve kasıklıkları-şmızdaki kaşığa kadar satıp, o zaman bazı gözü açık zenginler ekmeğ yapı-ştırırlar, biz de onlardan alır yerdik. Ek-şmek bulamıyanlar da, ot tohumlarını pişirir, pekmez yapıırken tutlardan çı-şkan (Şivi) yani posasını top top yapar güneşte kurutur ve beygirlerin tersli-şğinden çıkan arpa kırıntılarını seçer yerlerdi. 10 kilo bakura bir ekmeğ ve-şrirlerdi. Bazı geceler aç olduğumuz için sabaha kadar gözümüze uyku ne-şdir girmezdi. O senelerde doğan çocuk-şların hemen hemen üçte ikisi öldü, öl-şmeyenler de sakat kaldı. Bunlar ve bun-şlardan başka daha neler gördük neler ve daha da görüp çekeceğimizden baş-şka» derler.

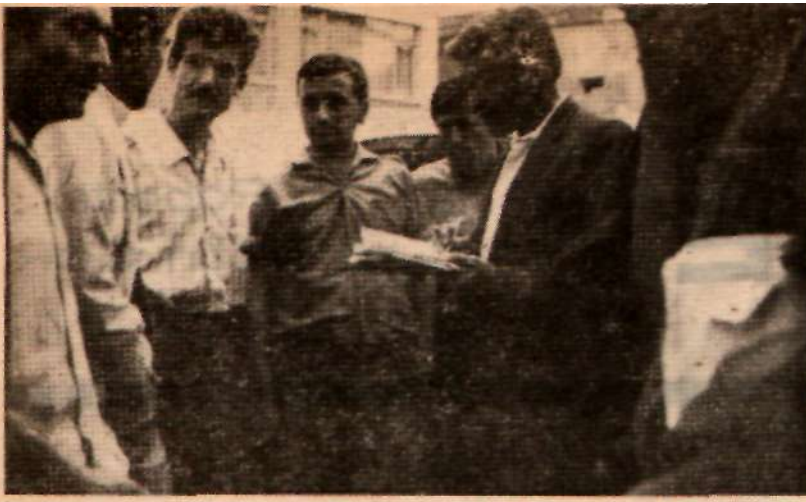
Etin yüzünü senede yada altı ay-şda ancak görürler. O da davar-ağır saklayanlar içindir bu söz. Bunu sakla-şmaya da kudreti olmayanlar çoktur. İşte bunlar da Kurban bayramından, Kurban bayramına et yerler belki.

14 tane kara keçi sakladığını söyli-şyen bir köylüye: «Bunların etini de yi-şyebiliyor musunuz?» diye sordum.

«İşte onu yiyemeyiz, dedi. Çün-şkü herbir dert bir yerde nasıl kesek de yiyek? Çoban parasını bile nasıl öde-şyeceğini, hergün kara kara düşünüyö-şrum. Soyğaların ağı poğunu ödemiyö-şrum.

Gelecek Hafta

Keban'da 22
çocuklu işçi

TİP Pendik Belediye Meclisi Üyesi Niyazi Volkan, İl Genel Meclisi Üyesi Ali İfe, TİP Kadıköy İlçe Başkanı İsmail Öztürk emekçilerin dertlerini tesbit ediyorlar..

TİP'in emekçi meclis üyeleri halk hizmetinde

HAKKIN HAKKI

T. AGAOĞLU

Türkiye İşçi Partisi Belediye ve İl Genel Meclisi Üyesi arkadaşlarımız bugünlerde İstanbul'u köy köy dolaşıp halkın dertlerini halktan sorup öğreniyorlar. dertleri giderecek tedbirleri de halkla birlikte görüyorlar. Arkadaşların dediklerine göre İstanbullular az yadırgamıyorlarmış bu işi: Beldenin yeni temsilcilerini eski bildiklerine hiç mi hiç benzetmiyorlarmış. Önünde yepyeni bir yol açılmış gibi geliyorlarmış halka. Hele, diyorlar gidenler, halkın bize bir. «Yine gelin!» deyişi var ki, onu gördün mü anlıyorsun Yüksek Seçim Kurulunun kararı üzerinde kopan çingarin altında nemenem birşey yattığını. Yani insanların korktuğu kadar varmıştı diyor arkadaşlar.

Vardı herhalde. Olmasa nedendi o kocaman telaş? Tüm kakavamlar, polimeler talfesi cin çarpmışa döndüydü. Kimi eski sesler İstanbul'un AP'ye oy veren halkını ne idüğü belirsiz bir beldevi ihtilale çağırarak kadar azdıydı; kimi yenileri de, iskatçı misali, kendi düşen ağababalarının yerine iki-göz-iki-çesme ağlamaya daldıydı. Yani o denli kağırdıardı keçileri. Ve de en zevdikleri edebiyata, gasba uğramış millî irade yâvesine bir kez daha sarıldılar. Sanki ondan üç ay öncesi, D'Hont barajlı seçim kanunu tasarılarıyla, başka partilerin aldığı yüzbinlerce vatandaş oyunu bir kaleimde hesaptan silmeye yeltenenler kendileri değildi. Ve sanki o gün, talana koşanların telaşı içinde, kanunların açık gereklerini yerine getirmeyecek İstanbullu seçmenlerin oylarının yanmasına sebep olanlar onlar değil de başkalarıydı.. N'apsın. kırı-kırık komp-rador burjuvazisi her bir fırsatta belli ediyor tıynetini. Yarın ağızda bir hak, hukuk, usûl lâfı edenler ne için, nereye kadar ve nasıl haktan, hukuktan, usûlden yana olduklarını gösteriyorlar.

Neymiş, AP'ye verilen oylar dururken Türkiye İşçi Partisinin adayları Belediye Meclisine giremezlermiş!.. Niçin giremezlermiş? Girdiler bile işte! Girdiler de çağırıyorlar bile işte! Demok-rasilerde usûl hukukunun tecellisiinden sual olunamıyacağı açıkça ortadaydı da ondan girdiler. Bu bir. İkincisi, çekten tepeden inme de gelseler, AP'li dayıcı adayların tem tersine tam tabanın adamları onlar. Yani bu beldenin öz kişileri, bilicileri, yapıları onlar. Hak onlarındı. Gittikleri yer de onların hakkı. İstanbul'un AP'ye oy veren halkı, halka halkça hizmetin ne olduğunu ilk kez görüyor şimdi. Önümüzdeki aylar ve yıllar daha çok görecektik, ve elini vicdanına koyup onların hakkını verecek.

«54 senedir doğma büyüme Hasan Paşa'yım beyhan ben. Elimize geçen 550 lira aylık. 150 lirası kiraya, Artık gerisini var sen düşün. Dertimiz olmaz olur mu? Dolu. Daha ne söyleyim sana. Hepimizin durumu aşağı yukarı bu. Çocuk 25 kuruş harçlık ister okula giderken. Bir de tokat yer bizden. Haydi okula. O çocuktan ne hayır beklersin... Mahalli dertler mi? Haydi yürüyün bizim sokağa gidelim de görün. Biz mi? İkbaliye, Kuyulu sokakta oturuyoruz.»

Kadıköy'de, Hasan Paşa mahallesinde, Ali Ekber'in kahvesinde Türkiye İşçi Partisi Pendik Belediye Meclisi üyesi Niyazi Volkan, İl Genel Meclisi üyesi Ali İfe, Kadıköy İlçe Başkanı İsmail Öztürk ve diğer yöneticilerle üyeler halkın dertlerini dinliyor. Bu dertler ilgili meclislere götürülecek. Ya hal çaresi bulunacak, ya da çare bulunmasını engelleyenler halka açıklanacak.

«Yok, yok... Buranın asıl adı Kuyulu sokak çıkmazdır. Çöplerimizi işte şu dereye dökeriz. Yazın kurur, yağmur yağınca da taşar. Lağımın da oraya akar. Bizim çocuklar bu çöplükten çıkarırlar. Resim mi çekecekler... Hadi, oğlum Hasan, koş senin de resmin çıksın.»

«Bu dere, bizim çıkmaz sokaktan başlar, Gazhane fabrikasının önünde biter. Bütün dere böyle çöp içindedir ve de lağım-lar akar buraya. Ondan sonra çocuklarımızı felç hastalığına karşı koruyun diye radyoya ilan verirler.»

«Bizim iki dertimiz var su ve yol. Çocuğunuz hastalamır, ka-

Çöplerin atıldığı, lağımın aktığı sokaklarda yaşayanlardan bir grup...

za olur. Yollar bozuk olduğundan buraya otomobil girmez. Ya da çok para isterler. O yüzden başınıza geleni sormayın.»

«Ancak büyük bir yangın olacak da o zaman su verecekler bize. Çünkü bir yangın olsa, ne evlerde su var, ne de yangın musluğu. O zaman anlayacaklar suyumuz olmadığımız.»

«Bir acı çesmemiz var, o da yazları kesilir. Geçende yukarıdan su getirmek için Sular İdaresine başvurduğum. 7000 lira istediler. Alay mı ediyorlar diye bir daha sordum.»

Sade burası mı? Hulusi Paşa sokağındakilerle, Mahmut Sade sokağındakilerin, Taş Ocak-

ları sokağındakilerin de hali aynı, hattâ daha beter imiş. İşçilerden, esnaftan, küçük banka memurundan, hasılı tüm emekçilerden meydana gelen Kuyulu sokak çıkmazından ayrılırken sanki kırk yıllık dostlardan ayrılırmış gibi ayrıldık.

Emekçiye Sual zamanı...

Toplu sözleşme düzeninde ne yarar sağladınız

Kâni ŞENGÜL

BUGÜNKÜ rahat koltuklarına henüz gömülmemiş, henüz «ağa» sıfatını kazanmamış eski devrin sendikacıları, birtakım hakların koparılması için gerçekten iyi mücadele etmişlerdi. Örneğin, toplu sözleşme ve grev hakları için yapılan mücadele bunlardandır. Ancak, bu haklar gelişigüzel yasa hükmü haline geldikten sonra mücadelenin özü iyice anlaşıldı. Gerek toplu sözleşme, gerek grev hakları bugün açıkça sendika ağalarının çıkarlarını sağlayan bir silah olarak kullanılmaktadır.

275 sayılı yasanın kurduğu düzen bürokrat sendikacı tipi yaratmış, gâkır gâkır işleyen çek-ot sistemli aiddatlar sayesinde bürokrat-sendikacı kılık-kıyafetli dahi değiştirerek burjuva sınıfının hoşgeldisi olmuştur. Bu anlayış ve tutumun yaratıldığı dejenerleşme ile sendika ağası emekçilere bakış açısını değiştirmiş, onları caltın yumurtlayan tavuğu olarak görmeye başlamıştır. Gerçekten, böylece bir anlayışın kepazelğine kapılmış sarı sendikacı için işçi, işçi olmaktan çok sendika kasasını besleyen bir gelir kaynağıdır. Örneğin 100 kişilik bir işyeri —eğer aiddat miktarı en insaflısından 10 TL ise— bu tip sendikacı anlayışına göre, 1000 TL'lik işyeri olarak değerlendirilmektedir.

Sendikacıları ahlaksızca yozlaştıranlar, utanmadan tutup grev silahını da patronun eline vermişlerdir. Bunun oluşumunu bir hatırlatma ile açıklamakta yarar vardır. Fırın işçilerinin grevi sözkonusu olduğu sıralarda İşveren Sendikası işçilerin grev yapmakta haklı olduklarını bildiren beyanda bulunmuştu. Bunun nedeni ve anlamı nedir? Bir işveren sendikası işçileri grev yapmakta haklı buluyorsa, bu işin içinde bir takım kurtlar kıpırdanmaya başlamış demektir. Patronlar kendi kusurlarını kolayca itiraf etmeyeceklerine göre, istekleri nedir? Sendikanın da koluna girilerek oynanmak istenen oyun şudur: İşçilerin ücret düşüklüğü, grev hakları işverenlerin fiyat ar-

Emekçiler için
insanca
yaşamayı
sağlayacak
asgari ücret
isteyen
DiSK'in
genel başkanı
Kemal Türkler

DiSK ve asgari ücret...

Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DiSK) Türkiye'de bütün işkollarında asgari ücretin bir an önce ve saatte 8.43 lira olarak tesbiti gerektiğini açıklamıştır.

«Bütün işkollarında asgari ücret aynı olmalıdır. Toplu sözleşmelerle bu asgari ücret, işkollarının ağırlığı, tehlikesi, meslek hastalığı gibi nedenlerle artırılmalıdır.

İşçi ücretlerinin düşük olması, işyeri açmayı ve üretim yapmayı çok kârlı bir iş haline getirmiştir. Eski İş Kanununa göre kurulan asgari ücret komisyonları, işverenlerin daimi etkisinde bulunduğundan, yönetmelikteki ilkelere sırt çevirmişlerdir.

Grev hakkının bulunmaması ve işverenlerin geleneksel ağır baskıları yüzünden uzun yıllar bu çok düşük ücretlerle yetinilmiş, fakat gittikçe de işçi sağ-

lığı tehlikeye düşmüş, iş kazaları artmış, meslek hastalıkları çoalmış, gıdasızlıktan doğan çeşitli hastalıklar ortalama yası korkunç seviyeye düşürmüştür.

Yeni sosyal Anayasamız ile işçilerin sömürülmeekten kurtarılmasına yol açacak ilkeler ve ölçüler gün ışığına çıkmıştır. Bu nedenle biz DiSK olarak Anayasaya uygun bir asgari ücretin mutlaka tesbiti gerektiğine inanıyoruz.

İşçiler 18 yaşından küçük ya da büyük olarak bir ayırma tabii tutulmamalıdır. Asgari ücret zaten kalifiye olmayan 18 yaşındaki ve daha küçükleri korumak için tesbit edilmektedir. Kalifiye işçi zaten asgari ücretle çalışmaz.

Anayasa ilkelere göre (madde 8, 11, 42, 45) asgari ücret her işçi için saatte 8.43 lira olmalıdır. Dökümü şöyledir:

	Günlük tutarı	Saat başı tutarı
1—Gıda ihtiyacı	29.25 TL	3.65 TL
2—Mesken ihtiyacı	9.62	1.20
3—Giyim ihtiyacı	6.61	0.83
4—Sağlık ihtiyacı		
(1 yıl 312 gün hesabedilmiştir.)	2.56	0.32
5—Yakacak ihtiyacı	1.99	0.26
6—Aydınlatma ihtiyacı	0.29	0.4
7—Çeşitli ihtiyaç giderleri		
(Sinema, kalem, defter, çanta, silgi, ders kitabı, dergi, sigara, kibrit, taşıt, su)	4.77	0.60
8—Sigorta primi, vergi, damga pulu		1.54
GENEL TOPLAM		8.43

tırmaları için bir gerekçe olarak kullanılıyor. İşçilerin ücretleri azdır, onlara zam yapmak lazımdır. Zam yapmak için de (x) maddesinin fiyatını artırmak lazımdır.» Şu halde, silah edileştirilmiş, patronların çıkar aracı haline gelmiştir.

Bütün bunlar, kapitalist düzende zorla yaratılmağa çalışılan sosyal adalet havasının doğal sonuçlarıdır. Kapitalist düzen, başvurulan çare ne olursa olsun bir avuç sömürge sınıfın çıkarına işleyen bir mekanizmadır.

Şimdi emekçiyse sormak zamanı gelmiştir: Bu düzenden, bu kapitalist toplu sözleşme düzeninden ne çıkar sağladınız? Hangibirinizin ekonomik ve sosyal durumları değişmiş ya da gelişmiştir? Hangibiriniz tek gözlü konudan yeni bir kata taşındınız? Ortaya yüzlerce sehdikacı - burjuva yığınından gayri koyduğunuz ne?

Şimdi de gerek hükümetin ve gerek Türk-İş'in dahil bulunduğu bir çalışma ile elinizdeki yasa değiştirilecek, patronların yararına işleyen daha pratik hükümlerle doldurulacaktır. Patron ile sari sendikacı elele, kol koladır. Anayasamızın 47. maddesini kim işletecek? Ezilmenin, sömürülmenin önüne nasıl geçilecek? Kaç sendika kendi üyelerini sınıfsal açıdan eğitmeye çalışıyor? Sendikacılığı zam makinesi olarak anlamayan kaç işçi örgütü var?

Bu düzenden önce bagınızı sadece patronlara kaptırmıştınız... Şimdi buna sendika ağaları da ortak oldu... Değişen sadece budur. O halde, bu sözleşme düzeninden ne bekliyorsunuz? Sizin gibi yaşamayan, sizin sınıfınızdan olmayan, giderek sizleri her fırsatta sömürge sürünenler sizden yana olamaz. Sizden olmayanların ağzından da sizin çıkarınıza lâf çıkmaz... Aldanmak zorunda değilsiniz.

Beş yılda türeyen yüzlerce burjuva sendikacı ağacı uyanmamış emekçi kitlelerin yüz karaadır...

POLİTİKA VE ÖTESİ

mehmet
kemal

Döner kebab dönmez olsun !..

İlkin, Küllük'te oturur pargile gibi bir şey içerken uzaktan görmüştüm. Daha doğrusu ben görmemişim de, göstermişlerdi. İri kıyım, babacan, eski pehlivan görünümlüydü. Kalın kenarlı gözlüklerini alının üstüne, tepesine doğru kaldırmış bir şey okuyordu. Çevresinde onu ilgiyle dinleyenler vardı.

Arkadaşım :

«— İşte Arif Dino!..» dedi.

Demek o, Arif Dino'ydü. Bir daha da görüntüsünü ve biçimini hiç unutmadım. Çivi gibi çakıldı belleğime. Onun için :

«— Çok iyi bazlama pişirir..» diyorlardı. Çok iyi bazlama pişirmenin benim için anlamı yoktu. Böylesine ünlü, okunmuş bir adamın bazlama pişirmesi bana ne söylerdi. Ben çocukluğumdanberi bazlamadan başka yemek yememişim. Anam, kadın akrabalarım, halam, halamın kızları bazlama pişirmeyi bir görev olarak bilirlerdi. Bazlama yapmasalar halleri dumandı. Horantası çok, koca ev bazlama da pişmese ne ile beslenirdi? Elbette bazlama pişirecekler, bizler de doyacaklardı. Bazlama... Tahta tekne, mayalı un hamur edilir. Karılır, karılır, sünen, uzayan bir şey olur. Ondan sonra küçük küçük (pazı) dedikleri ufaklıkta kesilir. Oklavanın altında, yuvarlak küçük tekerlek biçimleri verilir. Altında, ot, talaş veya saman yanan kızgın bir sacın üstünde pişirilir. Taze, kabarık olanı daha istahla yenilendir. Sağtan alınıp, bebelerin eline verildi mi, hele içine biraz tereyağ veya pekmez (koyu pekmez) konuldu mu, tadına doyum olmaz. Ben bazlamayı biliyordum, hem de çok iyi biliyordum; benim çocukluğumun süsü idi. Arif iyi bazlama yapsa ne çıkardı... Arif'in bana bilgileri gerekliydi. Ama İstanbul edebiyatçılarının devam ettiği Küllük'te Arif'in bazlama bilmesi ve yapması özüne özgü bir ikti. Biraz Anadolu özlü ve bilgili taşıyordu. Her gün has ekmeği yiyen ve bulabilen İstanbul çocuğu bazlama bilgisi ile oyalanıyordu.

Arif'in Ses'te ve başka dergilerde şiirlerini okuyordum. Bu deyişler benim için değikti. Biraz da yeniydi. Ama yeni yönünü anıyamıyordum. Şiiri ve edebiyatı, bana göre, iyi bilenler bu şiirlerle ilgileniyorlardı. Bilgileri derin, beğenileri incelmis kişiler bunlarla ilgilendiğine göre, bunlarda bir şeyler vardı. Ben anlamadığıma, onlar anlamadığına göre bir şeyler vardı elbette. Çok dik-katli, titizlikle biliyor ve ilgileniyordum. Gine bir şeyler çıkaramıyordum.

Bu düşüncemi bir gün, Kadırga Öğrenci Yurdu'nda, Suat Tager ile Cavit Yamaç'a söyledim. İkisi de benim acemilik dönemi sanat yoldaşlarımdı.

«— Sen ne anlarsın?» gibilerden gülüp geçtiler. Arif'in kişiliğine de yapıtlarına da saygıları büyüktü. Onlara derdimi anlatamadığıma göre, başkasına hiç anlatamazdım. Uzun yıllar sustum ve içimde sakladım düşüncelerimi. Sadece Arif için olanlarını değil, böyle aykırı gelen başkalarını için olanlarını da sakladım içimde.

«Döner kebab dönmez olsun»

«Dışarda pastırma yaz..» mısraları bana, onların hayranlığına sözler gibi gelmiyordu. Onlar bu iki dizeyi okudukça dalar, mistik ve fanatik bir coşkuya kapılırlardı. Ne vardı bu döner kebabın, dönmez oluşunda? Sözçüklerin arasından ayıklayıp çıkaramadığım gibi, sözçüklerin birleşmesinden de çıkaramazdım. Söylenemeyen siyasi bir anlamı varsa, siyaset ancak edebiyat yoluyla yapıldığı, edebiyattan başka bir araç elimizde bulunmadığı için bunu belirleyemezdim.

«Şehirlerde yırtık abahlara köpekler havlar..»

«Köylerde, aksinedir..»

Bunlar da dillerden düşmezdi. Bu dizelerin, köy şehir ayırımını belirlemek bakımından yeniliği olabiliirdi. Fakat köyü niçin olduğu gibi, şehri neden gördüğünü gibi söylemiyorlardı? Ona da şaşardım. Tembel miydi, bunlar? Sanmıyordum. Az sözle çok şey mi söylemek isterlerdi? Onu da sanmıyordum. Vakitleri mi yoktu? Değil.. Sabahtan akşamlara dek, Küllük'te, yazdıklarından daha çok, daha güzel konuşurlardı. Ne de çok şey bilirlerdi? Bizler

Anadolu çocukları ne de çok gerilerde, uzaklarda kalmıştık? Bugünkü gençlerin bulabildiği kadar araştırma, kitap, açık oturumlu toplantılar da pek yoktu o zamanlar. Yeni Anayasamız da yoktu ki, sosyalizme açık mı, kapalı mı tartışması sokağa düşsün.

Bir gün Arif'i yalnız yakaladım. Kimsenin gelmediği, تنها bir Küllük sabahı. Mavi bir İstanbul göğü altında, çınarların dibinde ikimiz başbaşa idik. Beni yarı tanıyırı, yarı tanımaz, yabancı gözlerle süzüyordu. Onun arkadaşları ünlü kişilerdi. Yarısı ölen, yarısı dönen Üniversite hocaları... Arada bizim gibi de meraklı kişiler vardı. Korka çekine :

«— Üstad..» Dedim.

Süzerek baktı.

«— Size bir şey soracağım, ama lüzumunuz, darılmanızı, hattâ gücenmenizi istemiyorum. Cahilliğime, bilgisizliğime verin..» Böyle aşağıdan alan, ukalslık etmeyen, kendini bir paspas gibi ustasının ayakları dibine seren birisine belki de ilk rashiyordu. Benim kuşağımdan insanlar bilgili ise ukala olurlardı, o yaglarda. Çünkü başka türlü kendilerini gösterecek gerek yoktu ellerinde.

«— Niye kızayım, niye darılayım, söyle cancağızım..» dedi. Cesaret buldum... Buldum ama yine de iknip, sıkınıyordum.

«— Söyle konuşalım, Gün güzel, hava iç açıcı.. Küllük تنها.. Söyle varenlik edelim..»

«— Üstad, dedim. «Ben sizin şu, Döner kebab dönmez olsun — Dışarda pastırma yaz..» mısralarından bir şey anlamıyorum. Bunu bana anlatır mısınız, ne demek istiyorsunuz? Arkadaşlara da söyler gibi oldum, beni kınadılar. Sizden öğreneyim, istedim.» Gözlüklerinin altından bana uzun uzun baktı.

«— Sen şiir mi yazarsın?» diye sordu.

«— Evet..» dedim.

«— Oku bakayım bir şiirini..»

«— Aman efendim, estagfurullah..»

«— Oku..» dedi.

Bunları böylesine dedi ki, bir komutan gibiydi. Sanki yat, kalk, hazır ol, çok, marş, marş... der gibi söylödü. Ben bu komut altında artık şiir okumadan başka bir şey yapamazdım. «Tınaz» şiirimi okudum.

Daldı. Hoşlandığı, beğendiği belliydi.

«— Bir daha oku..» dedi.

Bir daha okudum. Üç dört kez yenilettili.

«— Sen benim şiirimden bir şey anlamama.. Kendin gibi yaz. Arkadaşlarına da boş ver..» dedi. Ben onu taniyordum. Fakat o gün o beni tanıdı. Bir daha da gördüğünde beni unutmadı. Bu bahsi ne ben bugüne dek birine açtım ne de onun açtığını sanıyorum.

Aradan yıllar geçti. İskenderun'da akırdım. Hastalandım. Adana Hastanesine gönderdiler. Arif, Abidin Adana'da idiler. Dedelerinden kalma bir arazi meselesi için ordaydılar. Arif daha önceden gelip yerleşmişti Adana'ya. Bir eski evde oturuyor, kedilerine bakıyordu. Kasaptan onlara her gün etler alıp veriliyordu. İyi yürekli Abidin Dino ise, Orhan Kemal'e, bana, Yaşar Kemal'e kargı, yoksul günlerimizde, imkânlarının üstünde müşfik davranıyordu.

Arazî işi çok uzamış, bölüşmede güçlükler çıkıyordu. Bir gün Ankara Palas'ın tarasında bir tartışmalarına tanık oldum. Arif konuşuyor, konuşuyor, fakat konuştuktan sonra onların değil, benim bile bir anlam çıkarmam mümkün olmuyordu.

Üzülüyordum bu tartışmaya... Abidin'e:

«— Üstad ne diyor?» diye sordum.

«— Bilmem.. Kendisine sor..» dedi.

Döndüm :

«— Ben tartışmadan bir şey anlamadım..» dedim.

«— Sen anlama, dedi. Zaten sen benim şiirimden de bir şey anlamadığını söylemiştin Küllük'te.. Sen şiir yazmana devam et.. Bunlar, senin anlamadığın işlerdir..»

Yıkılmış bir büyük çınarın gölgesini anlatıyordum.

HALK'SIZ SOSYALİZMİN İFLASI

Bumedyen kadın haklarını da kısıtlamaktadır

• Arap ülkelerindeki sosyalizm uygulaması Türkiye'de de geniş tartışma konusu olmuş, hattâ bazı kişiler tarafından Arap sosyalizmi uygulaması Türkiye için model olarak gösterilmiştir. Marksist bir dergi olan Monthly Review'da N.B. Miller Arap sosyalizmi üzerine bir inceleme yayınlayarak Arap dünyasındaki sosyal devrimin hatalı ve eksik yönlerini eleştirmiştir. Kısmen özetleyerek iktibas ettiğimiz aşağıdaki yazısında N.B. Miller halkın katkısı olmadan sosyalizmin kurulamayacağını Cezayir'den örnekler vererek ortaya koymaktadır.

DOĞRU olarak yorumlandığı takdirde devrimci, geniş halk kitlelerinin toplumdaki sosyal, ekonomik, hattâ politik yaşantıyı kökünden değiştirmeleri sonucunu doğurmuş; yeni değer sistemleri ve düşünce ülkelerinin saptanması çalışmalarına halk bizzat katılmıştır. Aynı iddia, arapçada tam karşılığı «istirak» olan sosyalizm sözcüğü ile de doğrulanmaktadır. Ancak ne gariptir ki, halen Arap dünyasında eksikliği duyulan temel unsur, adı geçen «istirak» in sağlanamamış olmasıdır.

İkinci Dünya Savaşı sonunda Arap ülkelerinde ortaya çıkan durumu «darbeler dönemi» olarak tanımlamak mümkündür. Adı geçen dönemde ardarda başarıya ulaşan Suriye (1949), Mısır (1952), Sudan (1958), Irak (1958) ve Yemen (1962) devrimlerini Suriye, Irak, Mısır ve Sudan'da oldukça başarı kazanan karşı-devrimler izlemiştir.

Darbe sadece köklü bir değişikliği getirmekte yetersiz kalmamakta, bunun anti-tezini de hazırlamaktadır. İngiliz ve Fransız emperyalizmi tarafından kurulmuş olan parlamenter demokrasinin, askeri elit tabakanın egemenliğindeki rejime halkın da iştirakini sağlamakta etkili bir araç olacağına sanmak yanlıştır. İmtiyazlı bir azınlığın bütün iktidar kuvvetini elinde toplamasına dayanan sistem, kayda değer bir yapısal değişikliğe uğramadan varlığını korumakta, geniş halk kitlelerinin siyasi, iktisadi ve sosyal gelişme sürecinde sorumluluk almaları titizlikle önlenmektedir.

Ortadoğu ülkelerinden devrimci iktidarlara sahip oldukları iddiasında bulunanlarda —örneğin Mısır, Suriye ve Irak'ta— söylenenlerle yapılanlar arasında çok daha derin ve dolayısıyla devrim mücadelesine daha çok

zararlı olma eğilimindedir. Adı geçen ülkeler, «sosyalist devrimin temel dayanağı ve partinin temeli olarak köylü ve işçi kitlelerini göstermektedirler. Oysa, gerçekte yaratılmasına çalışılan, arastıyla en fahi mevkilerdeki yüksek rütbeli subaylar ve diğer devlet memurları, onların ardından daha alt kademelerdeki askeri ve sivil görevliler ile profesyonellerin yer aldığı yeni tip bir sınıftır. Sosyalist Arap Baas Partisi ile Arap Sosyalist Birliği için geçerli olan bu iddia, ne yazık ki, Cezayir Milli Kurtuluş Cephesi için de doğrudur.

Cezayir, halen, bir sosyal devrim yerine iktidarın proleterya-köylü kitlelerine değil de, orta sınıflara devredildiği bir emilli devrima geçirmektedir. Ne Bin Bella, ne de Bumedyen ülkeye köklü bir sosyal değişim getirememişlerdir. Çünkü milliyetçi burjuva istekleri işçilerin ve köylülerin taleplerine galebe çalmıştır.

Cezayir'de geniş halk kitleleri hiçbir zaman tam anlamıyla devrimci eyleme sokulamamış, dolayısıyla sömürge halklarına özgü bir nitelik olan «aşağılık kompleksinden» kurtulamamışlardır.

Daha 1963 Şubatında Bin Bella ve Bumedyen, Fransız Hükümeti'ne Fransız şirketlerinin Cezayir'de millileştirme tehlikesiyle yüz yüze gelmeyeceklerine ve Cezayir devriminin marksist ilkeler yada millileştirme türünden uygulamalara geçmeyeceğine dair kesin garanti vermişlerdir.

Cezayir'deki sosyalizm efsanesi, Revolution Africaine'in 13 Temmuz 1963 sayısında Khelifa tarafından şöyle eleştirilmektedir:

«Ügradıkları bunca yenilgiye rağmen, bazıları hâlâ oportünist bir kaç bildiri ile halk kitlelerinin büyük adalef tutkusunu sosyalist uygulamayı gerekli ve

mümkün kılan yeterli unsurlar olduğu görüşünü savunmaya devam etmektedirler. Bu kişilerin unuttukları gerçek, sosyalist devrimin yalnızca geliri yeniden ve daha adil bir şekilde dağıtmakla yetinmeyip toplumumuzun yapısında köklü bir değişiklik sağlama amacına yönelmesi gereğidir. Her geçen gün Fransızların terkettikleri ev, apartman, otomobil, çiftlik, imalât-hane ve yat gibi malların varlığı halk arasında yozlaşma eğilimlerini bütün çıplaklığıyla ortaya çıkarmış, devrimci güçler

safında birlik ve dayanışma bu nedenle ciddi şekilde sarsılmıştır. Adı geçen mallar bir süre sonra, 1963 Martında çıkarılan bir kararname ile kanunlaştıktan sonra hükümet yöneticilerinin denetimi altına verilmiş ve böylelikle siyasi başarıların mülkâfalandırılmasında kullanılan bir araç haline dönüşmüştür.»

Cezayir, sosyalist tecrübenin uygulanmasında gerekli makine ve teçhizatın yoksundu. Kırık alanlarda yaşayan halkın ancak onda birine çalışma olanakları sağlayabilen «kendi kendini id-

re» politikası tümüyle başarısızlığa uğramıştı. 6 milyon Cezayir'li, toprak reformundan yararlanamıyordu. 1964 yılında toplam ekilebilir alanın ancak yüzde 25'i sosyalist sektöre dahil edilmiş bulunmaktaydı.

Sinai ve tarımsal sosyalizm, Bin Bella'nın yabancı sermayeyi teşvik çabaları nedeniyle ikinci plana atılmıştı. Yeni lider, ağır sosyalist tedbirler alarak yabancı sermaye yatırımlarını ülküne tehlikesini göze almaktan kaçınmaktaydı.

Revolution Africaine'in 13 Haziran 1964 tarihli sayısında Harbi bir kez daha halkı uyarma zorunluluğunu duyuyordu:

«Devrimle birlikte, henüz görev almaya hazır olmayan pek çok kişi, ki bunların burjuva karakterlerini değiştiremedikleri bir gerçektir, sorumlu mevkilere getirilmişlerdir. Gerek savaş, gerekse yeraltı faaliyetlerinde bulunduğumuz günlerde uymak zorunda kaldığımız yasalar, çoğu kez serbest fikir tartışmalarını imkânsız hale getirmektedir. Bu dönemlerde sloganlar, açıklamaların yerini almaktadır. Elindeki bütün imkânları kullanarak suretiyle bütün üretim mekanizmasını tekeline alması çabalarına girişecek bir hükümet, halktan tamamiyle koparak ona yabancı, onun üstünde bir kuvvet haline gelmekten kaçınamayacaktır. Aynı gelişim, sosyalist uygulamamızın can düşmanı olan bir bürokrasinin doğması ve serpilmesine elverişli ortamı sağlayacaktır. Halk kitleleri bir yandan yaratıcı ve yapıcı olmağa teşvik edilirken, öte yandan gerçek uygulamada her türlü karar verme yetkisi-den uzaklaştırılmaktadır.»

Zamanla halkla yönetici kadro arasındaki uçurum derinleşmiş. Cezayir'li işçiler her geçen gün daha çok sayıda Fransa'ya göç etmeğe başlamıştır. Bu gelişmeler sonucunda Cezayir'deki sosyalizm kısa zamanda yozlaş-

Reklâm, işlerinizi saat gibi yürütür

REKLÂM VE TANITMA FAALİYETLERİNİZİ
yurt içinde ve dışında
EN ETKİLİ VE EN İSRAFSIZ ŞEKİLDE YÜRÜTMEK İÇİN
Kurumumuz hizmetlerinden faydalanınız

BASIN İLÂN KURUMU

Cağaloğlu, Türkocağı Cad. no 1, kat. 3
Telefon 27 66 00 - 27 66 01. İstanbul

Sosyalizmden uzaklaşıp kapitalizme yaklaşan Bumedyen

Halk kitlelerinin katılmadığı Arap sosyalizmi zamanlı yozlaşmış ve devrim bızını kaybetmiştir

arak devlet kapitalizmine dönüşme belirtileri göstermiştir.

19 Haziran 1965 sabahının erken saatlerinde Bumedyen ve altı arkadaşı, Bin Bella'yı devirerek iktidarı ele geçirme planlarını başarıyla sonuçlandırmışlardır. Bu olay da, halktan ve partiden bağımsız olarak kurulmasına çalışılan askeri iktidarın yenilgiden kaçınamayacağı tezini doğrulamıştır.

Adı geçen dönemde tutaklama olayları birbirini kovalamış. Komünist Partisi artık faaliyetlerinin hemen hemen tamamını yeraltında yürütmek zorunda bırakılmış. Mısır ile ilişkiler kopma derecesinde sarsılmıştı.

Bin Bella'nın ne «sosyalist», ne de «devrimci Arap milliyetçisi» olmadığını ileri süren Bumedyen, Cezayir'in ulusal çıkarlarını birinci plana alacak «Saf Cezayir milliyetçiliği akımı» nı ortaya atmış. «İslam sosyalizmi» teorisi gitgide aşırılaşarak

Arap ülkeleri halklarını birleştirmek yerine, elit tabakamın askeri karşı-devrim mücadelesinde bir araç haline getirilmiştir. Bin Bella tarafından henüz gerçek anlamıyla uygulanmaya konmayan kadın hakları, Bumedyen yönetiminde iyice yürürlükten kaldırılmıştır.

Yeni rejimde, karışıklığa sebep olacağı düşünülerek «halkın devlet yönetimine katılması» önlenmiş, yine aynı mantıkla insan hakları ihlâl edilmeğe başlanmış, halk katı bir baskı rejimi altına sokulmuştur. Daha önce küçük çapta da olsa, girişilen tarımsal reform ve sanayi sektöründe «kendini idare» politikası şiddetle eleştirilmiş, buna karşılık yabancı sermaye yatırımlarının teşviki öncelikle ele alınmıştır. Dolayısıyla «sosyalist» ülkeler geçersiz sayılmakla beraber, gizli den gizliye millî ekonominin kapitalist üretim tarzına geri dönmesine çalışılmıştır.

Kapitalizme dönüşün ne denli başarıyla gerçekleştirildiğini anlamak için 16 Temmuz 1965'te Amerika Dışişleri Bakanlığı tarafından Cezayir'deki yeni rejimi överek Amerika'nın Cezayir ile yakın ilişkiler kurmaya hazır olduğunu belirten açıklamasını ve 4 Ocak 1966'da Cezayir'e yardım programında ilk adım olarak gıda-fazlası ilk parti yardımının sevk edildiği olayını hatırlamak yeterlidir. Hükümetler seviyesindeki bu resmi temaslara yanı sıra aynı dönemde pek çok Amerikalı işadama Cezayir'e gizlice çağırılarak temsilcilik yada danışmanlık görevlerine atanmışlardır. Öte yandan batı ile ticari ilişkiler de artmıştır. Kısa süre önce Bin Bella'yı de Gaulle'e gereğinden fazla güvenmekle suçlayan Bumedyen, 10 Kasım 1965'te Le Monde'a verdiği demeçte şöyle demiştir:

«Fransa ve Cezayir halkı arasındaki anlaşmazlık konuları generalin verimli çabaları sayesinde ortadan kaldırılmıştır. General de Gaulle bize düşman olarak tanımlıydı, oysa artık biliyoruz ki, general Cezayir halkının gerçek dostudur.»

Kanımızca, yeni düzenin en iyi özetini Philippe Herreman'ın 19 Eylül 1965 tarihli Le Monde'da yayınlanan makalesi vermektedir:

«Yeni rejimin dışarıdan sosyalizm ithali kavramına şiddetle cephe alışı ve Fransa'ya karşı iyi niyetini çeşitli vesilelerle açıkladığından cesaret alan Fransız Hükümetinin idari teşkilâtın islahı, yeni yönetim kadrosu ile işbirliği halinde girişilecek kalkınma hamleleri, iki ülke arasındaki dostluğu canlandıracaktır.»

Ayrıca bilindiği üzere Fransız teknisyenleri ve eğitim uzmanları (komünist olmamaları kaydıyla) Bin Bella ile birlikte ülkenin iç işlerine müdahale ettikleri iddiası yada sadece yerli teknik bilgi seviyesine erişemediklerinden geri gönderilen Mısır ve diğer doğu bloku ülkelerinden gelen teknik danışmanlara tercih edilmektedir. Fransız Hükümeti yeni rejimin benimsediği politikayı bütü-

Devalüasyon için ne dediler ?

AP iktidarının uyguladığı sakat ekonomi politikasının sonucu olarak Türkiye'de «devalüasyon» söylentileri yeniden ortaya çıkmıştır. Aşağıda bir üniversite öğretim üyesi, bir öğrenci ve bir sendikacının «devalüasyon» konusundaki görüşlerini yayınlıyoruz:

IDRİS KÜÇÜKÖMER
(İktisat Fakültesi Öğretim Üyesi)

«Devalüasyon bir para oyunudur. Genellikle bu oyun yerli paranın yabancı para ile resmi değişim oranını, yerli para aleyhine değiştirmek olarak tanımlanır. Ashında %20'lik bir devalüasyon yapılması ile sözü edilen oran, ihracata çeşitli yollardan yüzde 20 prim vermek ve ithalata yüzde 20 gümrük vergisi artışı uygulamakla aynı şeydir. Bu tanıma göre hemen diyebiliriz ki, son zamanlarda bazı gümrük vergilerinin artırılması ve bazı ihracat mallarına prim verilmesi suretiyle Türkiye'de kısmi devalüasyon yapılmıştır. «Devalüasyon yapılmadı yada ihtiyaç yoktur» diyenler bu tanım karşısında yalancılardır.

Paranın yabancı para ile değişim oranını değiştirmek, daha çok serbest piyasada yabancı paraların yada onlarla satın alınacak senetlerin fiyatlarının yerli paraya göre yükselmesi sonucunda yapılmak istenir. Bu olay yerli paranın dış değerinin filen düşmesi demektir. Öyle ise, yerli paranın değerinin bu düşmesinin sebebi nedir? Yabancı paraların değer kazanması gibi bir hususu ihmal etmek gerekir. Asıl sebep içerideki enflasyondur. Yani fiyat artışıdır. Bilindiği gibi bu basit bir anlatımla, ülkedeki toplam harcamaların satın alınmak istenen mal ve hizmetleri aşmasıyla meydana gelir.

Kapitalist sistemin yine bir para oyunu olan enflasyon niye yapılır? Bu şu sebeplerden ileri gelir: Kapitalist sistemde enflasyon emekçiler aleyhine bir vergi tahsili yada kâr oranını artırma yoludur. Fiyatlar enflasyonla arttıkça, yani para değeri düştükçe para şeklinde gelirlerini elde eden emekçilerin fizik satın alma gücü düşmekte ve kârlar bu yoldan artmaktadır. Bu iş bilince az-çok belli bir seviyede devamlı olarak yapılan bir işlemdir.

Ayrıca, tekelci kapitalizmin egemen olduğu çağımızda, ekonomileri sömürge yada yarı sömürge olarak tekelci kapitalizme bağlanmış ülkeler - ki bu yoldan politika ve savunmaları da bağlanmıştır - kendi kaynaklarını kontrol edemediklerinden şartlanmış bir durumda gelişme istediklerinden, hemen daima yatırım harcamaları, kullanılabilir tasarrufu aşma eğilimi, bu arada mal ve hizmet 'thal giderleri, ihracat gelirlerini aşma eğilimi gösterir.

Böylece enflasyonist bir yapıda olan bütün gibi ülkelerde ekonomide devamlı bir kararlılık olanağı yok ise, bu şartlar altında ister tek resmi kurlu devalüasyon olsun, ister çok kurlu bir devalüasyon olsun, bu işlem iç ve dış kapitalistler lehine işleyen mekanizmada neyi değiştirir? İster tek kur ayarlaması, ister devamlı değişen esnek kur - ki mevcut şartlar altında bu filen devamlı devalüasyon ola-

caktır - emekçiler lehine ne sağlayacaktır? Sosyalizm uygulaması yapılmadığı sürece devalüasyonun yararlı olup olmadığını tartışmak büyük kitleleri açısından beyhude bir çabadır. Peki sosyalizmde enflasyon olmaz mı? Olabilir, fakat bu ana hatlarıyla bir sınıftan, diğer bir sınıf lehine vergi tahsili olayı değildir.»

NEJAT AKBAY
(Kimya - İş Sendikası Başkanı)

«Devalüasyon Türkiye ve onun gibi geri kalmış ülkelerde yüksek kademede oynanan bir oyundur. Sermaye çevreleri ve para sahipleri, daha önce hazırlıklarını yaptılar, ellerin-

deki paraları daha önceden altına, arsaya çevirirler. Devalüasyon sonunda da kâr ederler. Ama parasız halk için durum böyle değildir. Ellerdeki on kuruşun değeri beş kuruşa inince daha çok açığa mahkûm olurlar. Halkın büyük çoğunluğu da fakir olduğuna göre devalüasyon da yeni bir felâket olacaktır. Ancak gerçekten halka dönük hükümetler bunu çok yönlü tedbirlerle önleyebilirler.»

HASAN ERİŞ
(İktisat Fakültesi Öğrencisi)

«Esasında bunların hepsi hikâye... Sorun temeldir. Devalüasyonu savunan bir çok kişiler iç fiyatların yükselmesi sonucu mutlaka döviz kurlarını da ayarlamak gerektiğini ileri sürmektedirler. Özünn «Cassel Teorisinden alan bu görüş 1946'daki devalüasyon uygulamasında - da hâkim olmuş ve fakat o zaman da esass bir çözüm getirmemiştir. Öte yandan bugün zaten dışarı gidecek Türkler için ayrı, dışarıda çalışan açıklar için ayrı ve yurdu- muza gelen turistler için yine ayrı kur uygulanmaktadır. Buna göre uygulamada kısmi bir devalüasyon zaten mevcuttur. Bunu genelleştirmek büyük bir değişiklik getirmeyecektir. Çünkü yıllardan beri süregelen dış ticaret açığımızı kapatmak için teklif edilen devalüasyon kesin bir çözüm değildir. Dış ticaret açığını kapatılabilmek esas olarak ihracatı arttırmakla mümkündür. Devalüasyonun ihracatı artırabilme etkisi ile ihracat mallarının talep elâstikiyeti bağta olmak üzere bir çok etkene bağlıdır. Temel dört beş ürüne dayanan ihracatı geliştirmek ancak ihracat malları sayısını artırmakla mümkündür. Bu ise ekonominin tümünü ilgilendiren temel tedbirlere bağlıdır.»

Cezayir'de sosyalizmden ilk tavizleri veren Bin Bella olmuştur

nüyle onaylamakta ve «dogmatik sosyalizm» yerine gerçek verimlilik ilkesinin uygulanışı, aşırı milliyetçilik akımlarının kontrol altına alınışı hattâ işletmelerin yeniden özel sektöre devredilerek komünistlerin önemi mevkilerden uzaklaştırılması tedbirlerini tamamiyle gerekli

görmektedir. Yeni rejim, Bin Bella'nın «maceracı sosyalizm» sebebiyle ülkenin kalkınma hamlesine katkıda bulunmaktan vazgeçen Cezayir'i orta sınıf ile yabancı sermayenin güvenliğini kazanmayı başarmıştır. Yeni Devlet Başkanı Bumedyen İtalya savunma bakanlığı sırasında

üzerinde çalışmakta olduğu bir plan uygulamaya başlamıştır. Yeni plan uyarınca Cezayir, Fransa'dan çeşitli silahlar ve donanma kurma çabalarında gerekli teknik ve mali yardım istemektedir.»

Böylece Cezayir İttilahî yenik düşmüştür!

Yoksul halk çocukları, ilk eğitim alanında da fırsat eşitliğinden yoksundurlar.

ÜLKEMİZDE yaşına göre okuyabilenlerin en büyük oranı ilk öğretim kesiminde yer almaktadır. Eğitim sisteminin ilk temeli bu taban üzerine atılmakta olduğundan herde yetiştirilecek kuşakların kontrolü ve yönlendirilmesi üzerinde büyük etkiyi vardır. 613 yıl Osmanlı İmparatorluğu döneminde hiçbir yazılı programın uygulanmadığı bu alanda 1913 yılından bu yana sekiz program uygulanmıştır. Bu yıl ilköğretimde bütün Türkiye için ilk kez uygulanacak olan program bu açıdan ele alındığında büyük önem taşımaktadır.

1962 yılında Test ve Araştırma Kurumunda ortaya konan bu uygulama, ilk kez 14 ilde denendi. Daha sonra bu deneme alanları genişletilerek uygulanan il sayısı artırıldı. Fakat bu artırma yapılırken bilimsel değerlendirmeler ve sonuçları üzerinde durulmadı. Yalnız Millî Eğitim Müdürleri, ilk öğretim müfettişleri, öğretmen okulları ve ilkökul müdürlerinden bir kısmı ile bazı öğretmenler seminerlerden geçirildiler. Bu seminerleri Amerikalı üç uzman Dr. Green, Dr. Andersen, Dr. Holmlund yönettiler. Tevfik İleri döneminde Türkiye'ye gelip 25 eğitimci-

mizi Amerika'ya götüren Kate Wafford'un yetiştirmelerinden Süleyman Karagöz de projenin uygulanmasında Amerika'lı uzmanlara yardımcı oldu.

Böylece ülkemiz ilk eğitim alanında önemli bir değişim bütünüyle uygulanmaya başladı. Bu uygulama ile ilk öğretimde Avrupa'cular, yani Berlin ve Viyana ekolüne bağlı eğitimcilerimiz yerlerini Amerikalılara tam anlamıyla terk etmiş oldular. AİD'nin Türkiye'ye yerleşmesinden bu yana sunulan 20 Amerikan projesi dışında bir yenisi ve etkinliği böylece beş milyon çocuğun eğitildiği alana yerleştirildi.

İlköğretime de

Olaya dışardan bakınca programın girin ve güzel gözükmemesi için hiçbir sebep yok. Hatta, yer yer de faydalı. 1948 programında yer almayan çocuğun kendi gücü oranında bilgi, beceri kazanması, aktif ve araştırmacı olması öngörülmekte. Öğretmen kimi yerde bir lider, kimi yerde konuyu anlatan, kimi yerde yardım eden bir yetişkin, kimi yerde de dinleyici olarak karşımıza çıkmakta. Bu güzel görünümün ardında ise amaç ve araçlar bakımından bize uygun düşmeyen bir yapı yer almakta. Müfredat içerisinde bazı temel konular çıkartılmış bulunmaktadı. Yüzde 87'si ilkökul üstü eğitim görme imkânı elde edemiyen kuşakların bazı temel konuları öğretilmeden yetiştirilmesi ülke gerçeklerine uygun olmayan bir uygulamadır.

Ayrıca programı yürüten durumda olan öğretmenlerin hazırlıkları tam yapılmadan sistemin uygulanmasına geçilmesi de başka bir aksak yön olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğretmenler uygulamaya başladıkları yeni programla ilgili bilgi ve beceriyle donatılmadan görevlendirilmişlerdir. Millî okulların sistemlerin özellikleri ile ilk öğretim dahında büyük aksamalar getireceği gerçeği

düşünülmeyen yapılan bu uygulama millî ölçüler içerisinde yeniden değerlendirilmelidir.

Bu değerlendirme yapılırken önce Türkiye'nin ekonomik, sosyal yapısı ele alınmalı, daha sonra da kesinlikle eğitim imkânı ilkesi temel alınarak hareket edilmelidir. Çünkü bil-mekteyiz ki, yapılmakta olan bu yeni program uygulamalarından hiçbirisi eğitim imkânı ve anayasamızın 12. maddesinin yerine getirilmesine yönelmemiştir. Son uygulanan program da, hiçbir şekilde eğitimin illere göre dağılımında yitirdikleri değiştirmeye yönelmemektedir. Yine nüfus başına devlet bütçesinden yapılan masraf Ankara'da 106, İstanbul'da 86, İzmir'de 60 lira iken Sırt'ta 24, Adıyaman'da 22 lira gibi büyük farkları gidermeğe yönelmiyecektir.

Türkiye'de ilk öğretim gerçeğine bakarken karşılaşılan bir başka gelişki de yine bu yeni program uygulamasıyla giderilmeyecektir. Anayasamızın 50. maddesinde «Halkın eğitimi ve eğitim ihtiyaçlarını karşılamak devletin başta gelen görevlerinden» der, ilköğretim kız ve erkek bütün vatandaşlar için mecburidir ve devlet okullarında parasızdır» der. Anayasamız bu hükmü 222 sayılı kanunla bir kere daha

Devrimci Eğitim Şûrasının ardından

4-9 Eylül arasında toplanan «Devrimci Eğitim Şûrası» olumlu sonuçlar vermiştir. TÖS'ü böyle bir girişime götüren neden, sadece resmi Eğitim Şûrası'nın gecikmiş olması değildir. Ondan da önemlisi, Millî Eğitim Şûralarına genellikle tutucu çevrelerin çağırılması, sorunların içindeki öğretmenlerin, özellikle köy öğretmenlerinin resmi Şûralarda temsil olanağı bulamamış olmalarıdır. Bunun sonucu, Millî Eğitim Şûralarında yapılan müzakere ve alınan kararların yurt gerçekleri ve bilimsel doğrular yanında genellikle havada kalmıştır. TÖS'ün daha kuruluş yıllarında bu gerçek saptanmış ve ilk Genel Kurulunda geliştirilen Tüzüğü'nün 11. maddesinde buna benzer bir Meclisin iki yılda bir toplanması öngörülmüştür. Onun içindir ki, TÖS Genel Merkezi Devrimci Eğitim Şûrasını toplamakla, TÖS'ün devrimci yapısına uygun düşen bir girişimde bulunmuştur. Ayrıca, Devrimci Eğitim Şûrasına işçi, gençlik ve meslek örgütleri temsilcilerinin de çağrılmaları yerinde bir davranıştır.

Biz burada, Şûrada rastlanan dikkate değer olaylardan birkaçına değinecek, daha sonra, Devrimci Eğitim Şûrasının olumlu sonuçlarını ve aksayan yönlerine ilişkin dilekçelerimizi kısa kısa belirteceğiz.

Önce telgraf konusuna değinelim:

Şûranın ilk günlerinde Millî Eğitim Bakanı tarafından gönderilen telgraf dikkatleri fazlasıyla üzerinde topladı. Devrimci Eğitim Şûrası, Millî Eğitim Şûrasını süresi geçtiği halde toplanmayan düzene karşı yapıyordu. TÖS ve TÖDMF'nin olağan kongrelerine bile mesaj göndermeyen bu düzenin Bakanlarından biri, nasıl olmuştur da kendisine karşı toplanmış Devrimci Eğitim Şûrasına başarı teli çekebilmişti?.. Bakan telgrafında alttan alıyor, girin görünümlü sözler ediyordu. Telgrafın havasına bakılırsa, Türkiye'de «öğretmen kıynması» deyimiyle ünlenen ve halkoyunu iki yıldan beri her gün meşgul eden olaylar hiç olmamıştı ve halen de yoktu.. Bakan öğretmenleri ne sanıyordu?.. TÖS'ü öğretmenleri horoz gekerini andıran tavırlarla teslim alınamabileceklerini sanmak, derin gaf-

letti. Nitekim, telgraf, Şûra üzerinde soğuk bir şaka izlenimi bıraktı... Bakan ne denli girinliklere özenirse özensin, temsil ettiği düzenin, insan kıyan, öğretmen kıyan canavar dişlerini gözlerden kaçırılmaz, öğretmen böyle bir düzene mücadele kararından döndüremezdi. Bakanın telgrafı ekuzu postunda bir jest olarak nitelendirildi ve beklenenin tersine, gerilimi daha da artırdı...

Şûranın son gününde Muammer Aksoy'un bir önergesi tartışmalara yol açtı. Aksoy önergesinde, seçilecek bir kurulun, Şûra adına, Cumhurbaşkanını Cevdet Sunay'ı ziyaret etmesini ve Danıştay kararlarını uygulamayan hükümetten şikâyetçi olunmasını öneriyordu. Karşı görüşte olanlar, «bu türlü ziyaretler TÖDMF'de tarih boyunca tekrarlandı. Sömürü düzeni değişti mi?» diyorlar, artık «halka şikâyetçi» girişiminin açılması gerektiğini, öğretmen-halk ittifakı kurulmadıkça, halkın demokratik desteği sağlanmadıkça dertlerin dinmeyeceğini, öğretmenin de kurtuluşunun halkın kurtuluşuna bağlı olduğunu, halktan başka «kurtarıcı» olabileceğini sanmanın, halkın dışında kurtuluş yolu aramanın bilime aykırı düştüğünü belirtmişlerdir. Aksoy ise, ziyaret olayının başındaki yankıları ile de halkın etkilenebileceğini ileri sürmüştü, önergesini, yukarıdaki karşı görüşün cevabı olmayan sözlerle savunmuştur. Sonunda az bir farkla ziyaret kararı alınmıştır.

Şûra'dan hemen sonra da bilmem kaçınıcı defa bir kez daha Çankaya'ya gidilmiştir. Ama belbelle ki, «alem yine ol alem, devran yine ol devran» olmakta devam ediyor. Demokratik baskı aracı olmak, öğretmen sorunlarını halk sorunlarının gözümünde görmek... Lafıa çevetsen, eylemde «hayır», öyle mi?...

Şûranın ve dolayısıyla Sendikamızın nitelik sorununa ilişkin slogan tartışmaları, üzerinde durulacak ölçüde ilgi toplamıştır. Ortada üç slogan vardır: «Devrimci Eğitim», «Eğitimde Devrim», «Devrim İçin Eğitim». Bu sonuncu slogan, Gençlik Örgütleri Dayanışma Kurulu Temsilcileri

ile Çetin Özek tarafından ortaya atılmış, Genel Kurulca benimsenmiştir. Bunlar, «Devrimci Eğitim» ve «Eğitimde Devrim» sloganlarının üstü yapı devrimciliğini ifade ettiklerini, oysa alt yapıda devrim yapılmadıkça üst yapının temelden değişmesine imkân olmadığını; onun için, üst yapı kurumu olan eğitimde «devrim çabasına» düşmenin bilim dışı bir davranış olacağını, «eğitimde devrim» için ancak ve ancak ekonomik alt yapı devrimciliği gerektiğini, bunun için, eğitimin alt yapı devrimciliğine yöneltilmesi konusunda çaba harcanmasının zorunlu olduğunu ileri sürmüşler ve «Devrim İçin Eğitim» sloganını bu gerekçe ile ortaya atmışlardır. Bu görüşe cevap veren Fakir Baykurt, sloganların üçünden de doğruluğunu gösterme çabasına düşmüş, böylece, yeni bir «netlikten kaçınma» örneği daha vermiştir. Baykurt, «Eğitimde devrim» deyiminin, «devrim sonrası» dönemin eğitim düzeni için gerekli teknik hazırlıklara şimdiden girişme» anlamına geldiğini öne sürmüştü, bu konuda Kurtuluş Savaşından, 27 Mayıs'tan örnekler vermiştir.

Devrimci Eğitim Şûrasının sonuçlarından bazıları kamımızca şunlardır:

1— Eğitimciden profesöre varıncaya dek her kademedeki eğitimciler, işçi, gençlik ve başka meslek örgütleri temsilcileri Şûrada buluşmuşlar, çalışmalar boyunca ortak duygu ve düşünceleri yaşamışlardır. Bundan böyle TÖS, bu çevreler için daha da ilgi çekici olacak. Sendikamızın etki alanı böylece biraz daha genişleyecektir. Öte yandan Sendikamız da bu kuruluşların devrimci etkilerinden yararlanacaktır.

2— Öğretmen topluluğunun devrimci yapısı bu Şûrada kendini olanca açıklığıyla belli etmiştir. Gerçekten, sosyalist dünya görüşünü yansıtan düşünce ve öneriler daima coşkuyla karşılanmış; öğretmenler, bu düşünce ve görüşleri onaylayan büyük çoğunluğun içinde ve önünde yer almışlardır. Daha da önemlisi, söz alan her öğretmen, toplumcu Türkiye özlemini dile getirmiştir. Bu durum, oyala-

Feyzullah
ERTUĞRUL

Amerikan metodları sokuldu ...

ertaya konur. Ama bilinen bir gerçektir ki, devlet «öğretim ve eğitim ihtiyaçlarını» karşılayamamaktadır. Köylerimizde 1967-68 ders yılında 1.015.739'u kız olmak üzere 2.640.770 çocuk okula gidebilmektedir. Buna yaklaşan bir orandaki çocuk ise devletin görevini yerine getirmesini beklemektedir. Köylerimizde her okula giden 100 çocuktan 48'ine bir öğretmen düşmektedir. Bu oran şehirlerimizde de pek farklı değildir. Her 100 öğrenciden 45'ine bir öğretmen düşmektedir. Köylerimizdeki 49 bin öğretmen 10.830'u vekil ve geçici öğretmenlerdir.

Hal böyle olunca meselenin çok yüzeyde program yenilemelerinden çok köklü değişimler içerisinde ele alınıp halledilmesi gerektiği ortaya çıkar. Bu yapılabilmek için yeni uygulamalar yerine okulsuz köylerin hemen okula kavuşturulmasına yönelinmesi şarttır. Öğretmen yetiştiren yeni kurumlar açılmalı ve mevcut kurumlar yeniden düzenlenmelidir. Böylece öğretmen eksikliği giderilirken öğretmenliğin formal bir mesleki eğitim gerektiren meslek dalı olduğu gerçeği kavranmış olacaktır. Bunların yanı sıra köy ve şehir okulları müfredat programları yerli uzmanlar tarafından

gözden geçirilerek bilimsel verilerin ışığında uygulanabilecek özellikte bir program hazırlanmalıdır. Bilinen bir gerçektir ki bugüne kadar uygulamada en başarılı eğitim programları eğitim uzmanlarımızca düzenlenmiştir. Ve yine bilinmektedir ki; emperyalist ülkeler devamlı olarak kendi eğitim programlarını bize kabul ettirmek yolunda büyük çaba sarfetmektedirler.

İlk eğitimle ilgili olarak bilinmesi gereken bir gerçek de kitap meselesinde karşımıza çıkmaktadır. Devlet eliyle düzenlendiği takdirde 20 kitap, ilkokul çağındaki çocuklarımızın yetişmesi için yeterli olabilecek durumdadır. Ama dokuz özel yayınevinin el attığı bu alanda 20 yerine 92 kitap basılmış bulunmaktadır. İlkokulların beşinci sınıfları için 9 tarih, 8 matematik, 3 Türkçe, 6 coğrafya, 5 Tabiat, 5 Yurttaşlık Bilgisi, 4 Aile Bilgisi kitabı piyasaya sürülmüş durumdadır. Fiyatları da farklı olan bu kitaplardan ucuz cinsleriyle pahalıların arasını

Amerikan metodlarıyla yapılan ilköğretim, okuma imkânı bulan çocukların dahi mükemmel yetişmesini önlemektedir.

daki ödeme farkı bütün öğrenciler için 2,5 milyon liraya ulaşmaktadır. İlkokul öğrencileri için ailelerinin yapması gereken kitap masrafı 40 milyon liraya ulaşmaktadır. Yeni yapılan müfredat değiştirmeleri bu alanda da kendine uygun uygulamayı getirememiştir.

Bu nedenlerden aksak eğitim bütünümlüğün bir parçası olan ve temelini meydana ge-

tiren ilk eğitimimizin yeniden ele alınması gereklidir. Bu ele alınmada eğitimimizin devrimci köklerini giderici Amerikan- ci uygulamalara son verilmeli ve ulusal koşullara göre programlar düzenlenmelidir. En iyi eğitim uygulaması kesinlikle ülkenin koşullarını bilen eğitim uzmanlarımızca planlanacaktır.

Osman S. AROLAT

ynet tutumlarını haklı gösterebilmek için öğretmenlerin seviyesinin yetersizliğini öne sürmeleri yalanlamış; tersine, öğretmenlerin devrimci kişiliğine başından beri inanan, bunun içindir ki bilimsel doğrulardan ödün vermeyen tutarlı çevreleri de doğrulamıştır. Giderek belirtelim ki, sorunlara emekçi sınıfı açısından bakmak, TÖS eylemini bu açıdan sürdürmek gerektiği yolundaki sendikalar görüşün geçerliliği bir kez daha anlaşılmıştır.

3 — Şurada yer alan ve Genel Kurulu derinden etkileyen görüş ve önerilerin, Sendikamızın fiili durumunun içerisinde

olduğu saptanmış; bu hal, TÖS yönetiminin tarihi ve sendikalar doğrultusunda tasatmam görmek isteyenleri bir kez daha acı acı düşündürmüştür.

4 — Öğrenci Örgütleri Dayanışma Kurulunu temsil eden gençler, Devrimci Eğitim Şurasına önemli katkılarda bulunmuşlardır. Bu hal, yurt ve öğretmen sorunları üzerinde ilgi ve bilgi sahibi olduklarını kanıtlayan genç üniversiteler hakkındaki sevgi ve güven duygularını oldukça perçinlemiştir.

5 — Devrimci Eğitim Şurası, yöneticilerinden gözlemcisine kadar herkes için eği-

tici olmuştur. Ayrıca TÖS yönetiminin rayına tam oturması konusunda yararlanılabilecek ciddi veriler de getirmiştir.

Bir de, gelecek Şûraların sağlıklı olmasına yardımcı dokunur umuduyla, uygulamada rastladığımız bazı eksiklikler üzerinde ısıcağı ısıcağına durmak istiyoruz:

1 — TÖS Tüzüğüne göre Genel Merkezde kurulması gereken Temel Sorunlar Bürosu halen kurulmadığından, Sendikamızın elinde, öğretmenlerin temel sorunlarına ilişkin bilimsel hazırlıklar yoktur. Oysa Devrimci Eğitim Şûraları uzun vadede ve TÖS eylemi içinde hazırlanmış bilimsel inceleme ve önerilerin üzerine oturtulmalı, bu ilkinde olduğu gibi aceleyle getirilmemelidir.

2 — Konuların seçimi ve işlenişinde esas alınmak üzere, önceden, temel görüş ve ilkeler saptanmalı, bildiri ve tartışmaların bu çerçeveye dışına taşmaları önlenmelidir.

3 — Ayrıntı niteliğindeki konular Şûraya getirilmemeli, sadece az sayıdaki temel sorunlar üzerinde çalışılmalıdır. Sorunların derinliğine incelenip çözümlenmeleri ancak böyle mümkün olabilecektir.

4 — Her bildiri, sorunların çözüm yollarıyla ilgili pratik tavsiye ve öneriler mutlaka bulunmalıdır.

5 — Bildiriler Şûra tarihinden önce yayınlanmalı, Şûra üyeleri toplantıya gelmeden önce bütün bildirileri incelemek, ona göre hazırlanmak olanağı bulunmalıdır.

6 — Devrimci Eğitim Şûralarına işçi ve köylülerin bizzat kendilerinin katılmaları sağlanmalıdır.

7 — Bildiriciler arasında, halk ve eğitim sorunlarının içinde yaşayan öğretmenler hemen hiç yoktur. Bildirilerin hazırlanmasında bilim adamları ile yetinilmemeli, teorinin pratikle olan zorunlu bağlantısı düşünülerek cephedeki öğretmene, hele köy öğretmenine özel bir yer verilmelidir. Yoksa, Devrimci Eğitim Şûralarının, karşısında olduğumuz resmi Şûralardan pek farkı kalmaz.

32 LİRA BİRDEN TASARRUF

ANT'a derhal abone olmak suretiyle dergimizi yüzde 33, kitaplarımızı yüzde 20 tenzilatlı olarak satın almak ve bir anda 32 Lira birden tasarruf sağlamak imkânına sahip bulunuyorsunuz. ANT'a yıllık abone olanlar 125 Kurus'luk dergiyi 84 Kurus'a okuyarak yılda 21 Lira tasarruf edebileceklerdir. Ayrıca bugüne kadar yayınlanmış olan kitaplarımızdan SAVAŞ ANILARI'ni 8, MARKSİZMİN TEMEL KİTABI'ni 4, SIYAH İKTİDAR'ı 6, GERİLLA GÜNLÜĞÜ'nü 8, ORTA DİREK'i 12 Lira ve NÂZIM HİKMET'in POLEMİKLERİ'ni 6 Lira'ya alarak 11 Lira tasarruf edebilirsiniz. ANT'ın indirimi abone tarifesini şöyledir: Yıllık 44 Lira, altı aylık 22 Lira, üç aylık 11 Lira. Bu büyük tasarruftan istifade etmek için abone bedeli ile istediğiniz kitapların bedellerini «ANT DERGİSİ - P.K. 934 - Sirkeci - İSTANBUL» adresine posta havalesiyle göndermeniz kâfidir.

ANT'a DERHAL ABONE OLUNUZ

ANT
yayınları

Che Guevara
Savaş
anıları
10 LİRA

Emile Burns
Marksizmin
temel kitabı
5 LİRA

Stokely Carmichael
Siyah
iktidar
7,5 LİRA

Yasar Kemal
Ortadirek
15 LİRA

Che Guevara
Gerilla
günlüğü
10 LİRA

(Toplatıldı)

Kemal Süker
Nâzım
Hikmet'in
polemikleri
7,5 LİRA

Genel Dağıtım :
ANT YAYINLARI
Başmusaşip Sok. 16/29
Cağaloğlu - İstanbul
Tel: 27 81 09

Solcu sağcı kime denir?

BABIALI basınında halka ihanete varan aldatmacalar sürüp giderken Anadolu'nun çilekeş gazetecileri el kâcar gazete ve dergilerinde halka hizmet savasını yılmadan devam ettirmektedirler.

Zonguldak'ta yayınlanan SÖMÜRÜCÜYE YUMRUK Gazetesi son sayısında ilginç bir tablo yayınlamıştır. Tabloda solcuların, ortacıların ve sağcıların tasarı yapılarak şöyle denilmektedir:

"TIP'in kuruluşundan sonra yurdumuzda sağcı ve solcu sözcükleri ortaya atılmıştır. Halkın, yalıtılmış, köylünün yeni duyulmaya başladığı bu sözlerden ne anlaşıldığını veya ne olduğunu hiçbir yoruma varmadan sayalım:

SOLCULAR:

İşçiler, Köylüler, Küçük esnaf ve zanaatkarlar (bakka, kasap, berber, kahveci, sobacı, demirci, marangoz, tasarı ve benzeri işlerle ekmeğini kazananlar), Arkasız küçük memurlar, Aydınlar, Zengin olup da kendini işçi-köylü davasına adanmış vatanseverler;

ORTADAKİLER:

Hacılar, Hocalar, İmamlar, Hâfızlar, Din Görevlileri;

SAGCILAR:

Toprak ağaları, Banka sahipleri, Sigorta sahipleri (yani sigorta kurup milyonları vuranlar), Maden sahipleri, Fabrikatörler, Deniz ağaları, Büyük tüccarlar, Her türlü patronlar. (Buna muhameleciler işlenirler)

Tesettür Koleji

Bugünün kız mektepleri Müslümana göre değil. Elbette ki kızımızı okusun diye mini-etekle gezdiremeyiz. Elbetteki başını açıp, mantosunu çıkarıp yatak kıyafetiyle sokaka atamayız. Mantosu da olacak, başörtüsü de, uzun entarisi de... Aksi takdirde vebalini omuzlarımızı yükleniş, hesabını Mahkeme-i Kübra'da ödemekle, hem de çok ağır, çok feci bir şekilde ödemekle mükellef kalmış oluruz. Onun için işi dünyada halledelim ve geliniz elbirliğiyle İSLAM KIZ KOLEJLERİ açalım için derhal teşebbüse geçelim.

İSLAM KIZ KOLEJLERİ için para yatırarak zengin de vardır; bina yaptıracak, idare ve idame ettirecek kabiliyetler de vardır; muallimler de vardır; talebeler de vardır.

Gayret bizden, tevfik Allah'dan...

M. MUSTAFA POLAT
(Bâbü'de Sabah - 17.9.1968)

randevu evi işleten Lüks Nermi'nin gibiler de dahildir.)

Öyleyse herkes yerini bilsin. Şimdiden özgürlük savaşına hazırlansın. Söylemesi bizden...

Besni'de yayınlanmakta olan GÜNEY EKSPRES Gazetesi'nde Şekip Önder «Amerikan Emperyalizmi» başlığıyla yazdığı yazıda hedefini şöyle çizmiştir:

«Dünyanın çeşitli ülkelerinde özel görev kuvveti bulunduran Amerika, kendi çıkarları için yoksul halkları insafsızca sö-

mürmektedir. 50 küsur ikili anlaşması ile, barış gönüllüleri ile, her bakanlıkta sayısız danışmanları ile, NATO'yla, CEN-TO'yla, petrol şirketleriyle, her şeyimize nüfuz eden Amerika'ya karşı gençliğin sürdürdüğü direnme, elbette ki vatanseverliğin en büyüğüdür. Türkiye, NATO'dan, CEN-TO'dan, TIP Genel Başkanı Sayın Mehmet Ali Aybar'ın dediği gibi, derhal ayrılmalıdır. Bursası Türkiye Cumhuriyetidir. NATO Cumhuriyeti değil... Ne Amerika, ne Rusya ve ne de başka herhangi bir milletin dümensuyu. Hedefimiz, tüm halkın hür olarak yaşadığı kayıtsız şartsız bağımsız ve sosyalist Türkiye'dir.»

Ulus'ta yayınlanan ULUS POSTASI Gazetesi'nde Galip Arslan, bölgenin önemli bir sorununa parmak basarak Orman Vurgunu'nu şöyle dile getirmiştir:

«Ormanlardan istihsal edilecek envallerin kesim ve çekim işlerini orman içi köylüleri yapar. Orman kesim ve çekim işlerinde kiminin bacağı kırılır, kiminin kolu... Kiminin öküzü ölür, kiminin de kendisi... Kesim yapıldıktan sonra öküzlerle, kamyonların girebileceği yerlere çekilen orman envallerinin ara ve ana depolara çekimini de kamyon nakliyatçıları yapar. Bu kamyonlarda da çalışanlar yine orman içi köylüleridir. Kamyonlarda çalışanlar da her yıl bir kaç tane kurban verir kamyon devrilmelerinde ve tomruk yüklemelerinde.

İhale günü Türkiye kereste piyasasını elinde tutan üç beş kereste tüccarı, ihale saatinde

evvel aralarında anlaşarak, bütün partileri aralarında paylaşırlar. Yapılan ihaleler usulettir. Bu arada ihaleye girmek isteyen mahalli bir iki kişiye de sus payı verilir.

İçimizin yıllık 25 bin metre küp orman envallisi istihsalı vardır. Bu orman envallerinin metresi ana depolara maliyeti 250-300 lira arasındadır. Nakliye v.s. masraflarla en fazla 500 lira maliyeti olan keresteler ihtiyaç sahiplerine 800 Lira'dan aşağıya satılmaz. Bu da demektir ki, Ulus ormanlarından beş on tane kereste tüccarı yılda 7,5 milyon lirayı ceplerine indirmektedir. Yazık zavallılara! Çok az kazanıyorlar. Devlet baba kazançlarını arttırsın!»

Ordu'da yayınlanan UYANIŞ Gazetesi de fındık üreticilerinin derdlerine eğilerek köylülere şöyle seslenmektedir:

«Bir yıllık çalışmanın karşılığı pazara inmeye başladı. Fındık fiyatları 510-515 arasında. İki buçuk milyon insanın geçim kaynağı olan bir ürünü daha da dağda iken satanların temsilcilerinden başkası da beklemeyiz zaten. Fındık, maliyeti en pahalı ürünlerimizden biridir. Ortalama masrafı kiloda 3 lira'ya kadar yükselmektedir. Küçük ve orta köylülerimiz 500-2000 kilo arasında ürün aldıklarına göre, yıllık net kazançları 1500-6000 lira arasında değişmektedir. Ortalama 3500 lira kabul edelim bunu. Demek ki, her ailenin günlük 10 liraya gelir. Yine her aileyi 5 nüfus kabul edersek, ailenin her ferdi ne günlük iki lira düşer. Buyurun fındık üreticisinin halini. Bunun yanında fındık satıcısı ise, faizinden kabuğuna, altyesinden peşin satışına kadar milyonları cebine indirir.

Fındık üreticileri, köylüler, gözünüz aydın. Hükümetiniz ve temsilcileriniz sayesinde fındığınızı değer fiyatına satıyorsunuz. Boşuna sızlanmayın!»

Fatsa'da yayınlanan YEŞİL FATSA Gazetesi'nde de Zeki Şahin aynı konu üzerinde durarak şu uyarıya bulunmaktadır:

«Köylü, fındığa kim fiyat biçer, neye göre biçer, bunun farkında değil. Kodaman tüccarlar, köylünün uyanıp da fındık bizim, bizim fındığa ancak biz fiyat biçeriz demelerine kızar. Köylüyü uyandıran aydınlar, uyanık köylülere komünist der, dinsiz der. Yeter ki onun milyonları azalmasın. Barlarda, pavyonlarda kadınlarla zevkü sefa âlemi bozulsun.

Böylece bu fındık mevsimi de geçer. Belki bir çok fındık mevsimleri geçer. Ta köylülerin uyanıp bu fındık bizim, biz topluyoruz, ancak biz satırız. Fiyat da bizim istediğimiz gibi olacağı diyene kadar...»

Neymişiz de haberimiz yokmuş !

Biz karma ekonomiyi başlattığımız zaman, bugün bu toplum yapısı olan batı dünyası kapitalist bir düzende yaşıyorlardı. Doğu bir müstemleke imparatorluklarının pazarlarıydı. Rusya tam kolektivist bir yapıyı kurma çabasında idi. Bugün batı bizim bulduğumuz yola gelmiştir. Kolektivist ekonomi ise «kâr» unsuru kabul ederek, sonu karma ekonomiyi varacak bir düzeye doğru emeklemektedir. İnanam ki, Türk tecrübesi, büyük ölçüde başarılı olmuştur. Diğer alanlardaki gibi, sosyal ve ekonomik alanlarda da başarılı olur, ülkemizi kalkındırır, bu sorunu da çözersek dünyaya büyük hizmet etmiş olacağız. Bütün az gelişmiş ülkeler bizi takip edeceklerdir. Marksistlerin korkusu budur!

FİKRET EKİNCİ
(Ulus - 16.9.1968)

HASTALIĞIN HİKMETLERİ!

Ey maraza mübtelâ hasta! Teerübümle kanaatım gelmiştir ki, hastalık, bazılara bir ih-san-ı ilâhidir, bir hediye-i rahmandır.
Ey sıhhatına lezzetini kaybeden hasta! Senin hastalığın sıhhatteki nimet-i ilâhiyenin lezzetini kaçırıyor, bîfakis artırıyor.
Ey ahiretini düşünen hasta! Hastalık sabun gibi, günahların kirlerini yıkar, temizler.
Ey hastalıktan sekva eden bîcare adam! Hastalık bazılara ehemmiyetli bir definedir; gayet kaymetli bir hediye-i ilâhiyedir.
Ey ah ü enin eden hasta! Hastalığın suretine bakıp «oh!» de. Eğer hastalığın mânası güzel birşey olmasa idi, Hâlik-i Rahim, en sevdiği ibadına (kullarına) hastahkları vermezdi.

ŞÜLE YÜKSEL ŞENLER
(Bugün - 14.9.1968)

ANTİN NOTU: Polis tarafından tutuklanmak üzere aylardan beri aranan Şule Yüksel Şenler, hastalık bahanesiyle yattığı hastaneden işbu satırları döşemiştir.